

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. június 2.
(OR. en)

9707/22

ECOFIN 528
UEM 135

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. június 2.
Címzett:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2022) 280 final
Tárgy:	A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – 2022. évi konvergenciajelentés

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 280 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2022) 280 final

Brüsszel, 2022.6.1.
COM(2022) 280 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

2022. ÉVI KONVERGENCIAJELENTÉS

**(az Európai Unió működéséről szóló szerződés 140. cikkének (1) bekezdésével
összhangban készítve)**

{SWD(2022) 280 final}

1. A JELENTÉS CÉLJA

Az euró rendeltetése, hogy az Európai Unió egészének egységes pénzneme legyen. Az eurót az euróövezethez tartozó 19 tagállam mintegy 343 millió polgára használja nap mint nap. Gyakorlati előnyei közé tartoznak a stabil árak, a polgárok és a vállalkozások szintjén jelentkező alacsonyabb tranzakciós költségek, az átláthatóbb és versenyképesebb piacok, valamint az EU-n belüli és a nemzetközi kereskedelem fokozódása. Az euró emellett a világon a második leggyakrabban használt valuta.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 140. cikkének (1) bekezdésével összhangban a Bizottságnak és az Európai Központi Banknak (a továbbiakban: EKB) legalább két évente egyszer vagy valamely eltéréssel rendelkező tagállam¹ kérelmére jelentést kell tennie a Tanácsnak a tagállamok által a gazdasági és monetáris unió megvalósítására vonatkozó kötelezettségeik teljesítésében megtett előrehaladásról. A Bizottság és az EKB legutóbbi konvergenciajelentését 2020 júniusában fogadták el.

A 2022. évi konvergenciajelentés a következő hét, eltéréssel rendelkező tagállamra terjed ki: Bulgária, Csehország, Horvátország, Magyarország, Lengyelország, Románia és Svédország². Az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum részletesebb értékelést nyújt e tagállamok konvergenciahelyzetéről³.

Az EUMSZ 140. cikkének (1) bekezdése értelmében a jelentésekben vizsgálni kell azt is, hogy a nemzeti jogszabályok – a nemzeti központi bankok statútumait is beleértve – összeegyeztethetők-e az EUMSZ 130. és 131. cikkével, valamint a Központi Bankok Európai Rendszerének és az Európai Központi Banknak az alapokmányával (KBER/EKB-alapokmány). A jelentéseknek továbbá meg kell vizsgálniuk, hogy a konvergenciakritériumok alapján (árstabilitás, államháztartás, árfolyam-stabilitás, hosszú távú kamatlábak) és más, az EUMSZ 140. cikke (1) bekezdésének utolsó albekezdésében említett, a gazdasági integráció és a konvergencia szempontjából releváns tényezők figyelembevételével elérték-e az érintett tagállamban a fenntartható konvergencia magas fokát. A négy konvergenciakritériumot részletesebben a Szerződésekhez csatolt jegyzőkönyv (a konvergenciakritériumokról szóló 13. jegyzőkönyv) tartalmazza.

A Covid19-világjárvány 2020. márciusi kitörése súlyos gazdasági visszaeséshez vezetett az EU egészében és valamennyi tagállamban. Az uniós szinten és az egyes tagállamok által hozott példátlan intézkedések enyhítették a válság hatását, és 2021-ben erőteljes fellendüléshez vezettek. Különösen a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének gyors aktiválása, valamint az állami támogatások ideiglenes keretrendszere valamennyi tagállamban nagyszabású költségvetési támogatást tett lehetővé. Az EKB széles körű monetáris politikai intézkedéseket is elfogadott annak érdekében, hogy a gazdaság valamennyi ágazata számára fenntartsa a kedvező finanszírozási feltételeket a gazdasági aktivitás támogatása és a középtávú árstabilitás megőrzése érdekében. A NextGenerationEU központi elemét képező Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz bevezetése tovább erősíti az EU ellenállóképességét. Ugyanakkor a 2021-es erőteljes

¹ Azokat a tagállamokat, amelyek még nem teljesítették az euró bevezetéséhez szükséges feltételeket, „eltéréssel rendelkező tagállamoknak” nevezik. Dánia a Maastrichti Szerződés elfogadása előtt a kivülmaradás lehetőségét választotta, és nem vesz részt a gazdasági és monetáris unió harmadik szakaszában.

² Dánia nem jelezte szándékát az euró bevezetésére, ezért az értékelés Dániával nem foglalkozik.

³ A jelentésben felhasznált adatok hatánapja 2022. május 18. A konvergenciaértékelés egy sor, 2022 áprilisáig kiszámított havi konvergencia mutatón alapul.

fellendülés, az ellátási lánc szűk keresztmetszetei és az energiaárak gyors emelkedése az év során és 2022-ben hozzájárult az infláció meredek emelkedéséhez.

Az uniós gazdasági kilátásokat, amelyek szerint 2022-ben és 2023-ban erőteljesen bővülés várható, Ukrajna 2022. február 24-i orosz inváziója következtében újra kellett értékelni. A válság főleg egy új kínálatoldali sokkot jelentett a gazdaság számára, amely már eleve inflációs nyomással szembesült. Gyengítette a fellendülési kilátásokat és fokozta a felfelé irányuló árnymást, ugyanakkor még inkább nyilvánvalóvá tette, hogy Európa energiaellátásának diverzifikálása és az energiabiztonság javítása érdekében nagyobb magán- és állami beruházásokra van szükség. Az e jelentésben értékelt, eltéréssel rendelkező tagállamok azok közé tartoznak, amelyek a leginkább ki vannak téve az ukrajnai orosz invázió által okozott válságnak. Ez a kitettség – különböző mértékben – tükrözi gazdaságuk viszonylag magas energiaintenzitását, egyes tagállamok orosz gáz- és olajellátástól való erős függőségét, az Oroszországgal fennálló kereskedelmi kapcsolatokat, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott frontvonalbeli segítségnyújtást. A Bizottság 2022. május 18-án javaslatot tett egy REPowerEU-tervre, amelynek kulcsfontosságú eszköze lesz a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz. Célja, hogy az EU gázellátásának diverzifikálása és a zöld átállás felgyorsítása révén jóval 2030 előtt fokozatosan megszüntesse az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget.

A Bizottság 2022. május 23-án előterjesztette az európai szemeszter 2022. évi tavaszi csomagját. A tagállamoknak elsősorban a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek időben történő végrehajtására kell összpontosítaniuk. A Bizottság ezért azt javasolja a Tanácsnak, hogy minden olyan tagállam számára, amelyek helyreállítási és rezilienciaépítési terve jóváhagyásra került: tegyen ajánlást a költségvetési politikára vonatkozóan, beleértve adott esetben a költségvetési-strukturális reformokat is; tegyen ajánlást a helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok végrehajtására vonatkozóan; tegyen ajánlást az energiapolitikára vonatkozóan a REPowerEU célkitűzéseivel összhangban; adott esetben tegyen további ajánlást a fennálló és/vagy újonnan felmerülő strukturális kihívásokra vonatkozóan. Az ajánlások szélesebb körűek azon tagállamok esetében, amelyek helyreállítási és rezilienciaépítési terve még nem került jóváhagyásra.

A Covid19-világjárvány kitörése, a válságra adott válaszingykedések, a nyersanyagárak gyors emelkedése, az ellátás terén jelentkező szűk keresztmetszetek és a 2021. évi erőteljes fellendülés jelentős hatást gyakoroltak az e jelentésben felhasznált egyes gazdasági konvergenciamutatókra. Ez különösen igaz az árstabilitási kritérium értékelésére. Az EU-n belül növekedtek az inflációs teljesítménybeli különbségek, amelyek fő oka a fellendülésnek a tagállamok inflációs rátáira gyakorolt heterogén hatása és az energiaár-infláció különbségei. Emellett szerepet játszanak a nemzeti hatóságok által a magasabb energiaárak hatásának enyhítése érdekében hozott különböző adóügyi intézkedések is. Míg ezen intézkedések némelyike – például a legkiszolgáltatottabb háztartásoknak nyújtott szociális juttatások – nem gyakorol közvetlen hatást a fogyasztói árakra, mások közvetlenebb módon hatnak az inflációs konvergencia értékelésére. Emellett a hosszú távú kamatlábakat kezdetben a pénzügyi piacok stabilizálása és a kedvező finanszírozási feltételek megőrzése érdekében hozott szakpolitikai intézkedések, később pedig a magasabb inflációs várakozások és a monetáris szigorítás terén tapasztalható eltérések befolyásolták.

A 2020. évi gazdasági recesszió és a Covid19-világjárványra adott költségvetési válasz az államháztartási hiány és az államadósság erőteljes növekedéséhez vezetett. 2020-ban a hiány 25 tagállamban meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az összesített uniós hiány a GDP 6,8 %-a volt. 2021-ben az erőteljes gazdasági fellendülés hozzájárult az államháztartási hiány és az államadósság javulásához: tizenöt tagállamban a hiány meghaladta a GDP 3 %-át, az összesített uniós hiány pedig a GDP 4,7 %-ára csökkent. 2020 márciusában az Európai Bizottság az uniós pénzügyminiszterek egyetértésével aktiválta a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését. 2022. május 23-án a Bizottság a 2022. évi európai szemeszter tavaszi csomagjáról szóló közleményében úgy ítélte meg, hogy az Unió még nem lépett ki a súlyos gazdasági visszaesés időszakából, és hogy teljesülnek az ahhoz szükséges feltételek, hogy az általános mentesítési rendelkezést 2023-ban fenntartsák és 2024-től deaktiválják. A Bizottság felkérte a Tanácsot, hogy hagyja jóvá ezt a következtetést annak érdekében, hogy egyértelmű helyzetet teremtsen a tagállamok számára. 2020, 2021 és 2022 tavaszán a Bizottság úgy ítélte meg, hogy nem kell határozatot hozni tagállamok túlzott hiány-eljárás alá vonásáról, figyelembe véve a Covid19-világjárvány rendkívüli makrogazdasági és költségvetési hatását, amely a 2022. tavaszi geopolitikai helyzettel együtt rendkívüli bizonytalanságot teremt, többek között a költségvetési politika részletes kidolgozása tekintetében⁴. Ezek a következtetések egyértelmű hatással vannak az állami költségvetés helyzetére vonatkozó, e jelentésben ismertetett kritérium értékelésére.

Oroszország Ukrajna elleni inváziója azonban csak kismértékű hatást fejtett ki a 2022. évi konvergenciajelentésben felhasznált korábbi adatokra. Ez a jelentés határnapjának (május 18.) következménye, amely a Szerződésben meghatározott árstabilitás-számítási módszerekkel és hosszú távú kamatláb kritériummal (vagyis az egyéves átlagok alkalmazása) együtt azt jelenti, hogy a megfelelő adatok továbbra is nagymértékben az Oroszország általi inváziót megelőző helyzetet tükrözik. Ehelyett az orosz invázió miatti válság és más aktuális gazdasági fejlemények által a gazdasági konvergenciamutatókra gyakorolt hatás mértékét teljes egészében a Bizottság által 2022. május 16-án közzétett, 2022-re és 2023-ra vonatkozó gazdasági előrejelzések (a Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése) veszik figyelembe, amelyek a konvergencia fenntarthatóságának értékelésére szolgálnak. Ez az előrejelzés a Bizottság első átfogó értékelése az Ukrajna Oroszország általi inváziója miatti válság 2022-ben és 2023-ban várható gazdasági hatásairól, ezért a szokásosnál nagyobb bizonytalanság övezi.

Konvergenciakritériumok

Annak vizsgálata, hogy **a nemzeti jogszabályok**, többek között az eltéréssel rendelkező tagállamok nemzeti központi bankjainak statútumai, összeegyeztethetők-e az EUMSZ 130. cikkével és az összeegyeztethetőségre vonatkozó előírást tartalmazó 131. cikkével, magában foglalja a monetáris finanszírozás tilalma (az EUMSZ 123. cikke) és a pénzügyi szervezetekhez való kiváltságos hozzáférés tilalma (az EUMSZ 124. cikke) betartásának értékelését; a KBER céljaival (az EUMSZ 127. cikkének (1) bekezdése) és feladataival (az EUMSZ 127. cikkének (2) bekezdése) való konzisztencia, és egyéb, a nemzeti központi bankok KBER-be való integrációjához kapcsolódó szempontok.

⁴ A Tanács 2020. április 3-án úgy határozott, hogy Romániában a 2019-re tervezett túlzott hiány alapján fennáll a túlzott hiány.

Az **árstabilitási kritérium** meghatározása az EUMSZ 140. cikke (1) bekezdésének első franciabekezdésében szerepel: „*az árstabilitás magas fokának elérése; ez olyan inflációs ráta esetén áll fenn, amely közel esik az árstabilitás tekintetében legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállaméhoz*”.

A konvergenciakritériumokról szóló jegyzőkönyv 1. cikke továbbá úgy rendelkezik, hogy „*az [...] árstabilitási kritérium azt jelenti, hogy egy tagállam fenntartható árstabilitással és a vizsgálatot megelőző egy éves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam átlagos inflációs rátáját legfeljebb 1,5 százalékponttal meghaladó inflációs rátával rendelkezett. Az inflációt a fogyasztói árindex segítségével összehasonlítható alapon, a tagállami fogalom meghatározások közötti eltérések figyelembevételével kell meghatározni*”⁵.

Az előírt fenntarthatóság miatt a kielégítő inflációs teljesítményt nem az ideiglenes tényezők, hanem az inputköltségek és az árak alakulását strukturális szempontból befolyásoló egyéb tényezők alakítása révén kell elérni. Ezért a konvergencia vizsgálata magában foglalja az inflációs kilátásokra hatással lévő tényezők értékelését és figyelembe veszi a Bizottság legutóbbi inflációs előrejelzéseit is⁶. Ezzel összefüggésben a jelentés vizsgálja azt is, hogy az ország az elkövetkező hónapokban várhatóan megfelel-e majd a referenciaértéknek.

Az inflációs referenciaérték a számítások szerint 2022 áprilisában 4,9 %, a három legjobban teljesítő tagállam pedig Franciaország, Finnország és Görögország⁷.

Málta és Portugália a kiugró értékeket produkáló tagállamként került azonosításra, mivel inflációs rátájuk jelentős mértékben eltért az euróövezet átlagától, és kialakulásuk olyan országspecifikus tényezőkre volt visszavezethető, amelyek korlátozzák e tagállamok hatáskörét arra, hogy más tagállamok számára érdemi referenciaértékként működjenek⁸. Ez összhangban van azzal a korábbi gyakorlattal, ahogy a 2004-es, 2010-es, 2013-as, 2014-es és 2016-os konvergenciajelentések azonosították a kiugró értékeket. A kiugró értékeket két, együttesen figyelembe vett kritérium alapján azonosítják: i. jelentősen az euróövezeti átlag alatti inflációs ráta és ii. olyan országspecifikus tényezőkre visszavezethető inflációs ráta, amely tényezők az euróövezet inflációját előidéző folyamat szempontjából nem tekinthetők reprezentatívnak. A korábbi konvergenciajelentésekben általában kiugrónak tekintették azokat a tagállamokat, amelyek inflációs rátája legalább 1,5 százalékponttal alacsonyabb volt az euróövezet inflációs rátájánál. 2022 áprilisában Málta 12 havi átlagos inflációs rátája 2,2 százalékponttal, Portugáliáé pedig 1,7 százalékponttal alacsonyabb volt a 4,4 %-os euróövezeti átlagnál.

Emellett Málta és Portugália inflációs teljesítményét országspecifikus tényezők is befolyásolták. Málta esetében a viszonylag alacsony átlagos inflációs rátában tükröződő országspecifikus tényezők közé tartozik, hogy a nemzetközi piacokon tapasztalható jelentős olaj- és gázáremelkedés ellenére az energiaárak nagyjából stabilak, valamint a HICP kiszámításához használt súlyok 2021-ben a legtöbb más uniós országban alkalmazottnál nagyobb mértékben változtak. Máltán az energiaár-infláció hiányát különösen kormányzati intézkedések – többek között az

⁵ Az árstabilitási kritérium alkalmazásában az inflációt az (EU) 2016/792 európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott harmonizált fogyasztói árindexszel (HICP) mérik.

⁶ A jelentés valamennyi inflációs előrejelzése és egyéb változói a Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzéséből származnak. Az előrejelzések alapját a kielégítő mélységben ismert intézkedések figyelembevétele mellett, változatlan politikát feltételezve, a külső változóknál szokásos feltételezések képezik.

⁷ A vonatkozó tizenkét havi átlagos inflációs ráták a következők: 3,2 %, 3,3 % és 3,6 %.

⁸ 2022 áprilisában Málta és Portugália tizenkét havi átlagos inflációs rátája 2,1 %, illetve 2,6 %, az euróövezet inflációs rátája pedig 4,4 % volt.

energiaágazatnak nyújtott pénzügyi támogatás – tették lehetővé. A cseppfolyósított földgáz szállítására vonatkozó rögzített árú szerződés is hozzájárult ehhez.

Portugália esetében a viszonylag alacsony átlagos inflációs rátában tükröződő országspecifikus tényezők közé tartozik a viszonylag alacsony energiainfláció és az, hogy a legtöbb uniós tagállamhoz képest az ország konjunkturális helyzete gyengébb. Az energiainflációt számos tényező kombinációja befolyásolta, beleértve több olyan szabályozási intézkedést, amelyek jóval az uniós átlag alatt tartják a villamos energia és a földgáz kiskereskedelmi árának növekedését. Emellett a Covid19-válság tartós negatív hatást gyakorolt Portugália tevékenységére és az inflációra. Az ország tevékenységét a világjárvány a korai szakaszban a legtöbb uniós tagállamhoz képest súlyosabban érintette, és a fellendülés azóta viszonylag lassú volt. 2021 negyedik negyedévében Portugália GDP-je még mindig jelentősen elmaradt a válság előtti csúcstól, és a különbség a második legnagyobb volt az EU-ban. Ez főként azt tükrözi, hogy Portugália nagy mértékben ki van téve az idegenforgalomnak, és különösen a légi közlekedésen alapuló turizmusnak, amelyet a világjárvány súlyosan és tartósan érintett. Portugália viszonylag gyenge fellendülése tartósan visszafogta a szolgáltatások terén jelentkező inflációt, különösen az idegenforgalomhoz kapcsolódó ágazatokban.

Az államháztartásra vonatkozó konvergenciakritériumot az EUMSZ 140. cikke (1) bekezdésének második franciabekezdése a következőképpen határozza meg: *„az állam pénzügyi helyzetének fenntarthatósága; ezt olyan költségvetési egyenleg elérése mutatja, amely nem rendelkezik a 126. cikk (6) bekezdése értelmében vett túlzott hiánnyal”*.

A konvergenciakritériumokról szóló jegyzőkönyv 2. cikke továbbá megállapítja, hogy ez a kritérium azt jelenti, hogy *„a vizsgálat időpontjában a tagállam nem áll a Tanács által a túlzott hiány fennállásáról az említett Szerződés 126. cikke (6) bekezdésének értelmében hozott határozat hatálya alatt”*.

Az EUMSZ az **árfolyam-kritériumot** a 140. cikk (1) bekezdésének harmadik franciabekezdésében úgy határozza meg, mint *„az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusa által előírt normál ingadozási sávok betartása legalább két évig anélkül, hogy az euróval szemben leértékelésre kerülne sor”*.

A konvergenciakritériumokról szóló jegyzőkönyv 3. cikke a következőkről rendelkezik: *„Az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusában történő részvételre vonatkozó kritérium azt jelenti, hogy egy tagállam a vizsgálatot megelőző legalább két éven keresztül komoly feszültségek nélkül az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusa által előírt normál ingadozási sávokon belül maradt. Így különösen azt, hogy ugyanezen időszak alatt a tagállam saját kezdeményezésére nem értékelte le valutájának bilaterális középárfolyamát az euróval”⁹*.

Az árfolyam-stabilitás értékeléséhez e jelentés a 2020. május 19. és 2022. május 18. közötti kétéves időszakot veszi figyelembe. Az árfolyam-stabilitási kritérium értékelése során a Bizottság figyelembe veszi az olyan kiegészítő mutatók változását, mint a devizataralékok alakulása és a rövid távú kamatlábak. Figyelembe veszi továbbá, hogy a szakpolitikai intézkedések – többek között a devizaintervenciók – és adott esetben a nemzetközi pénzügyi támogatás milyen szerepet játszik az árfolyam-

⁹ Az árfolyam-kritérium teljesülésének értékelésénél a Bizottság megvizsgálja, hogy az árfolyam az ERM II középárfolyama közelében maradt-e, miközben a 2003. április 5-i athéni informális ECOFIN-Tanácsnak a csatlakozó országokról és az ERM II-ről szóló közös nyilatkozatával összhangban a felértékelés indokait is figyelembe veheti.

stabilitás fenntartásában. Az e jelentésben vizsgált, eltéréssel rendelkező tagállamok közül két tagállam – Bulgária és Horvátország – jelenleg részt vesz az európai árfolyam-mechanizmusban (ERM II). Az ERM II-be való belépésről a tagállam kérelmét követően az ERM II résztvevői kölcsönös egyetértéssel határoznak¹⁰. Ez a jelentés nem kapcsolódik az ERM II-be való belépés folyamatához, és nem értékeli a tagállamok ERM II-höz való csatlakozásra vonatkozó képességét.

Az EUMSZ 140. cikke (1) bekezdése negyedik franciabekezdésének követelménye szerint „*az eltéréssel rendelkező tagállam által elért konvergencia és a tagállamnak az árfolyam-mechanizmusban való részvételének fenntarthatósága, ami a hosszú távú kamatszintben tükröződik*”. A konvergenciakritériumokról szóló jegyzőkönyv 4. cikke továbbá úgy rendelkezik, hogy „*[...] a kamatokra vonatkozó konvergenciakritérium azt jelenti, hogy egy tagállam a vizsgálatot megelőző egy éves időszakon keresztül az árstabilitást illetően legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállam átlagos nominális hosszú távú kamatát legfeljebb 2 százalékponttal meghaladó kamattal rendelkezett. A kamatokat a hosszú lejáratú államkötvények vagy azokkal összehasonlítható értékpapírok alapján, a tagállami fogalommeghatározások közötti eltérések figyelembevételével kell meghatározni*”.

A számítások szerint 2022 áprilisában a referencia-kamatláb 2,6 % volt¹¹.

Az EUMSZ 140. cikkének (1) bekezdése a gazdasági integráció és a konvergencia szempontjából fontos **további tényezők** vizsgálatát is előírja. Ilyen például a piacok integrációja, a folyó fizetési mérleg helyzete és alakulása, továbbá a fajlagos bérköltségek és az egyéb árindexek¹². Az utóbbiak az árstabilitás értékeléséhez tartoznak. A további figyelembe veendő tényezők fontos mutatók abban a tekintetben, hogy az adott tagállam nehézségek nélkül integrálódna-e az euróövezetbe, és átfogóbb képet adnak a konvergencia fenntarthatóságáról.

Az eltéréssel rendelkező tagállamok fenntartható konvergenciája mértékének e jelentésben bemutatott értékelése a Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzésén és az európai szemeszter keretében nyújtott szakpolitikai iránymutatáson alapul. Az értékeléshez szükséges adatokat különösen a Stabilitási és Növekedési Paktum és a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás keretében végzett költségvetési felügyelet biztosította. Az értékelés tükrözi továbbá a Bizottság költségvetési fenntarthatósági kockázatokra és a nemzeti költségvetési keretekre vonatkozó értékelését, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtását.

2. BULGÁRIA

A jogszabályok összeegyeztethetőségére és a konvergenciakritériumok teljesítésére vonatkozó értékelés fényében, az egyéb releváns tényezőket is figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Bulgária nem teljesíti az euró bevezetésére vonatkozó feltételeket.

¹⁰ Az ERM II résztvevői az euróövezeti pénzügyminisztériumok, az EKB, az ERM II euróövezeten kívüli tagjainak pénzügyminisztériumai és a központi bankok.

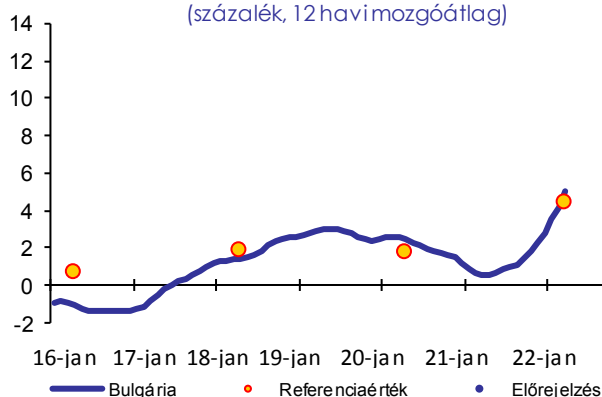
¹¹ A 2022. áprilisi referenciaérték kiszámítása a következő módon történt Franciaország (0,3 %), Finnország (0,2 %) és Görögország (1,4 %) hosszú távú kamatlábai tizenkét havi átlagának egyszerű számtani átlaga, plusz két százalékpont.

¹² Fontos azonban szem előtt tartani, hogy a világválság kitörését követően egyes tagállamokban bevezetett munkaerő-megtartási programok hatással lehetnek a fajlagos bérköltségre vonatkozó adatokra.

A bolgár jogszabályok – különösen a Bolgár Nemzeti Bankról szóló törvény – **nem felelnek meg teljes mértékben** az EUMSZ összeegyeztethetőségről szóló 131. cikkének. Összeegyeztethetlenségek és hiányosságok állnak fenn a következő területeken: a központi bank függetlensége, a monetáris finanszírozás tilalma és a központi banknak a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában (az EUMSZ 127. cikkének (2) bekezdésében és a KBER/EKB-alapokmány 3. cikkében meghatározott feladatokkal összefüggésben).

Bulgária nem teljesíti az árstabilitás kritériumát. Az átlagos inflációs ráta a 2022 áprilisát megelőző 12 hónapban 5,9 % volt, tehát meghaladta a 4,9 %-os referenciaértéket. A Bizottság előrejelzése szerint a következő hónapokban is a referenciaérték felett marad.

2a. grafikon: **Bulgária – Inflációs kritérium 2016 óta**
(százalék, 12 havi mozgóátlag)

Megjegyzés: A grafikon jobb oldalán látható pontok az előrejelzett referenciaértéket és az ország 12 havi átlagos inflációs rátáját mutatják a 2022 decemberi állapot szerint.

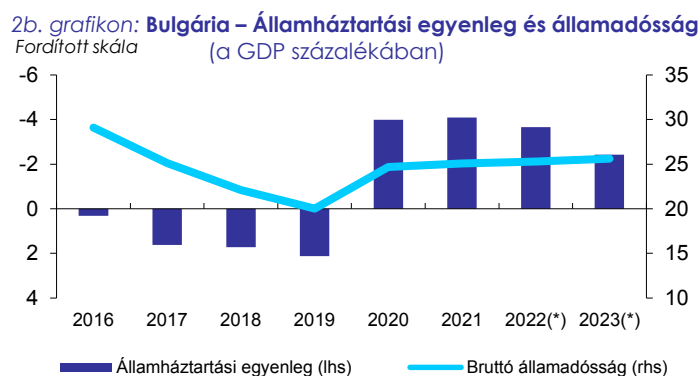
A 2016-ra, 2018-ra és 2020-ra vonatkozó referenciaértékek az előző konvergenciajelentésekben számított referenciaértékek.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Bulgáriában az éves átlagos HICP-infláció 2020-ban 1,2 % volt, 2021-ben pedig 2,8 %-ra nőtt. Az éves HICP-infláció a 2020. áprilisi 1,3 %-ról 2021 januárjában -0,3 %-ra csökkent. Ezt követően az általános infláció 2021 folyamán növekedett, majd 2022 első hónapjaiban meredeken gyorsult, 2022 áprilisában 12,1 %-ot ért el. A feldolgozatlan élelmiszerek árai tekintetében tapasztalható defláció és a feldolgozott élelmiszerek áraiban megfigyelhető alacsony inflációs ráta 2020 áprilisa és 2021 januárja között csökkentette az inflációt. Az infláció ezt követő, 2021. évi gyorsulása az összes tágabb kategória erőteljes hozzájárulásának volt köszönhető. 2021 decemberében csak az üzemanyagárak 3,5 százalékponttal járultak hozzá az éves inflációs rátához. 2022 első felében az általános infláció – a magasabb energiaárak és egyéb széles körű áremelkedések miatt – tovább nőtt. Az éves HICP-inflációs ráta 2020-ban és 2021-ben átlagosan magasabb volt Bulgáriában, mint az euróövezetben.

A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint az infláció jelentős mértékben, a 2021. évi 2,8 %-ról 2022-ben 11,9 %-ra gyorsul, majd 2023-ban fokozatosan 5,0 %-ra csökken. Az általános infláció az energia és más köztes termékek tartósan magasabb költségei, a szabályozott gáz- és fűtési árak várható emelkedése, a magasabb nemzetközi élelmiszerárak és a növekvő importdeflátorok miatt várhatóan növekedni fog és magas is marad. Bulgária viszonylag alacsony árszínvonala (2020-ban az euróövezeti átlag mintegy 52 %-a) hosszú távon jelentős árszínvonal-konvergencia lehetőségére enged következtetni.

Bulgária teljesíti az államháztartásra vonatkozó kritériumot. Bulgária nem áll túlzott hiányról szóló tanácsi határozat hatálya alatt. A költségvetési egyensúly nagyjából stabil maradt, a hiány 2020-ban a GDP 4,0 %-a, 2021-ben pedig 4,1 %-a volt. A költségvetési többlet időszakát követően ezek a hiányok a világvárvány okozta sokkhatás és a bolgár kormány által erre válaszul hozott intézkedések következményei. A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése azzal számol, hogy a költségvetési egyensúly 2022-ben a GDP –3,7 %-át kitevő szintre fog javulni. Az ukrajnai háború elől menekülő emberekkel kapcsolatos költségvetési teher, valamint a magasabb energiaárak fényében hozott intézkedések visszafogják a hiány csökkentésének mértékét. Változatlan politikát feltételezve a hiány 2023-ban várhatóan eléri a GDP –2,4 %-át. 2022. május 23-án a Bizottság az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdésével összhangban jelentést fogadott el 18 tagállam, köztük Bulgária vonatkozásában. Összességében, adott esetben figyelembe véve az összes érdemleges tényezőt, a jelentésben szereplő elemzés arra enged következtetni, hogy Bulgária nem teljesíti a hiánykritériumot. 2022. március 2-i közleményével¹³ összhangban a Bizottság nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását. A Bizottság megjegyezte, hogy a Covid19-világvárvány makrogazdasági és költségvetési hatása továbbra is jelentős, ami Oroszország Ukrajna elleni inváziójával együtt nagy fokú bizonytalanságot teremt, ami megnehezíti többek között a költségvetési politikák részletes kidolgozását. A fentiek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy tagállamok túlzotthiány-eljárás alá vonásáról 2022 tavaszán nem kell határozatot hozni. A GDP-arányos államadósság a 2020. évi valamivel 25 % alatti értékről 2021-ben 25,1 %-ra nőtt, és 2022-ben várhatóan nagyjából változatlan marad, mielőtt 2023-ban lassan 26 %-ra nőne. A 2032-re előre jelzett alacsony adósságszint (a GDP 37 %-a) ellenére középtávon közepesnek tűnnek Bulgária adósságfenntarthatósági kockázatai. Az előrejelzést jelentős bizonytalanság övezi. Bulgária az elmúlt években erős költségvetési keretrendszert alakított ki, és a megfelelés terén javulást mutat. A szabályrendszer azonban összetettnek tűnik, ami fokozottan szükségessé teszi a folyamat egyszerűsítését.

(*) A Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

A valutatanácsi rendszerrel összhangban a bolgár leva euróhoz viszonyított árfolyama az előző konvergenciajelentés óta stabil volt. Az árfolyam-stabilitás értékelése szempontjából releváns kétéves időszak 2020. május 19-től 2022. május 18-ig tart. A bolgár leva 2020. július 10-én csatlakozott az ERM II-höz, és az

¹³ További információk a COM(2022) 85 final dokumentumban találhatóak: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0085&qid=1654682986687&from=HU>

euróhoz képest 1,95583 középárfolyamot mutat, $\pm 15\%$ -os standard ingadozási sáv mellett. A Bolgár Nemzeti Bank az árstabilitásra vonatkozó elsődleges célkitűzését a valutatanácsi rendszer részeként rögzített árfolyamhorgony révén szándékozik elérni. Bulgária 1997-ben vezette be a valutatanácsi rendszert, a bolgár levát először a német márkához, majd később az euróhoz kötötte. Bulgária a meglévő valutatanácsi rendszerét alkalmazva egyoldalú kötelezettségvállalásként csatlakozott az ERM II-höz, így nem rótt további kötelezettségeket az EKB-ra. A leva árfolyama a kétéves értékelési időszakban stabil maradt, nem mutatkoztak az euróval szembeni feszültség vagy leértékelődés jelei. Egyéb mutatók, például a devizatartalékok és a rövid távú kamatlábak alakulása, azt jelzik, hogy a befektetők szemében Bulgária kockázati megítélése továbbra is kedvező. A hivatalos tartalékok jelentős puffere továbbra is alátámasztja a valutatanácsi rendszer ellenállóképességét. Az ERM II-höz való csatlakozását követően Bulgária kötelezettséget vállalt arra, hogy végrehajtja a belépés utáni kötelezettségvállalásoknak nevezett politikai intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a mechanizmusban való részvétele fenntartható legyen, és hogy az ország az euró bevezetése előtt magas fokú gazdasági konvergenciát érjen el. Az intézkedések négy szakpolitikai területet ölelnek fel: a nem banki pénzügyi szektort, a fizetéseképtelenségi keretet, a pénzmosás elleni küzdelem keretét és az állami tulajdonú vállalatok irányítását. Bulgária jelenleg a szóban forgó belépés utáni kötelezettségvállalások teljesítésén dolgozik, együttműködésben a Bizottsággal, amely figyelemmel kíséri az ország eredményeit.

A leva az ezen értékelés tárgyát képező két évben az ERM II középárfolyamán maradt. Az ERM II-ben nem került sor a leva középárfolyamának leértékelésére. A 2022. júliusi esetleges tanácsi határozat időpontjáig a leva már 24 hónapja részt fog venni az ERM II-ben. Bulgária teljesíti az árfolyam-kritériumot.

Bulgária teljesíti a hosszú távú kamatlábak konvergenciájára vonatkozó kritériumot. Az átlagos hosszú távú kamatláb a 2022 áprilisa előtti évben $0,5\%$ volt, tehát jóval a $2,6\%$ -os referenciaérték alatt maradt. A hosszú távú kamatlábak Bulgáriában 2020 eleje és 2021 vége között nagyon alacsonyak és meglehetősen stabilak voltak, a $0,1\text{--}0,4\%$ -os sávon belül mozogtak. 2020. június–júliusban csak kis mértékű kiugrás volt, amikor a referencia-kamatláb $0,7\%$ -ra emelkedett. Ugyanebben az időszakban a német referenciakötvényhez viszonyított különbség többnyire 60 bázispont körül mozgott, és 2020 közepén kis mértékben 100 bázispont felett tetőzött. 2022 elején azonban mind a kamatláb, mind a különbség emelkedni kezdett, és 2022 áprilisában $1,6\%$ -ot, illetve 89 bázispontot tett ki.

A Bizottság **egyéb tényezőket** is megvizsgált, beleértve a fizetési mérleg alakulását és a piacok integrációját. Bulgária külső egyenlege (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttesen) többletet mutatott, amely 2020-ban a GDP $1,5\%$ -át, 2021-ben pedig $0,3\%$ -át tette ki. A bolgár gazdaság kereskedelmi és befektetési kapcsolatai révén jól integrálódott az euróövezetbe. Az üzleti környezetet jellemző kiválasztott mutatók azt jelzik, hogy Bulgária rosszabbul teljesít, mint számos euróövezeti tagállam. A problémák az intézményi kerethez is kapcsolódnak, beleértve a korrupciót és a kormányzati hatékonyságot. Az ERM II-ben való sikeres részvétel összefüggésében és a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel összhangban azonban Bulgária intézkedéseket tesz az üzleti környezet javítása és a pénzügyi szektor stabilitásának fenntartása érdekében a fent említett, a belépést követő ERM II kötelezettségvállalások által lefedett négy területen. Bulgáriában a pénzügyi szektor kisebb és kevésbé fejlett, mint az euróövezetben, és a nemteljesítő hitelek átlagot meghaladó aránya az elmúlt években csak nagyon fokozatosan csökkent. A bolgár

pénzügyi ágazatban a bankszektor dominál, amely jól integrálódott az euróövezet pénzügyi szektorába, különösen a külföldi tulajdon magas szintje révén. A piaci alapú finanszírozás azonban kevésbé fejlett, ami tükröződik a tőkepiacok kis méretében és a magánszektor adósságállományában. A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárással összefüggésben a Bizottság a riasztási mechanizmus keretében készült 2022. évi jelentésében arra a következtetésre jutott, hogy Bulgária esetében nem szükséges további részletes elemzést végezni.

A Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározott reformok és beruházások hatékony végrehajtása kezelni fogja a legfontosabb makrogazdasági kihívásokat. Ezek közé tartozik a társadalmi befogadás, az oktatás és a készségek, az egészségügy, a dekarbonizáció, a digitális átállás, az üzleti környezet, valamint a kis- és középvállalkozások finanszírozása. A kulcsfontosságú beruházások a megújulóenergia-termelésre, a villamosenergia-tárolásra és az összekapcsolási kapacitásokra, valamint a közigazgatás digitalizálására és a digitális készségekre terjednek ki. A legfontosabb reformok közé tartozik a szén fokozatos kivezetésére vonatkozó keret bevezetése, a villamosenergia-piac liberalizációja, az átfogó oktatási reform, valamint a minimáljövedelem-rendszer, a pénzmosás elleni küzdelem és a fizetéképtelenségi keretek megerősítése. A terv intézkedéseket tartalmaz a közigazgatási és az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának javítására, valamint a korrupció megelőzésére, felderítésére és leküzdésére is.

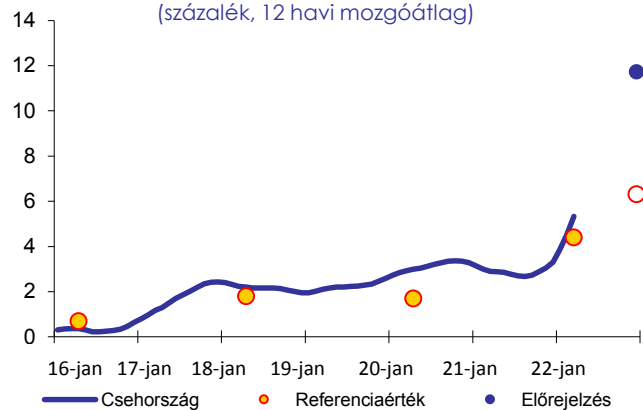
3. CSEHORSZÁG

A jogszabályok összeegyeztethetőségére és a konvergenciakritériumok teljesítésére vonatkozó értékelés fényében, az egyéb releváns tényezőket is figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Csehország nem teljesíti az euró bevezetésére vonatkozó feltételeket.

A cseh jogszabályok – különösen a Cseh Nemzeti Tanács 6/1993. sz. törvénye a Cseh Nemzeti Bankról (a ČNB-törvény) – **nem felelnek meg teljes mértékben** az EUMSZ összeegyeztethetőségről szóló 131. cikkének. Összeegyeztethetlenségek a következő területeken merülnek fel: a központi bank függetlensége és a központi banknak a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában a Česká národní banka (ČNB) célkitűzéseivel és a KBER-nek az EUMSZ 127. cikkének (2) bekezdésében és a KBER/EKB-alapokmány 3. cikkében meghatározott feladataival összefüggésben. Emellett a ČNB-törvényben is vannak hiányosságok a monetáris finanszírozás tilalma és a KBER-feladatok tekintetében.

Csehország nem teljesíti az árstabilitás kritériumát. Csehországban az átlagos inflációs ráta a 2022 áprilisát megelőző 12 hónapban 6,2 % volt, tehát jóval meghaladta a 4,9 %-os referenciaértéket. Az előrejelzés szerint a következő hónapokban is jóval a referenciaérték felett marad.

3a. grafikon: Csehország – Inflációs kritérium 2016 óta
(százalék, 12 havi mozgóátlag)

Megjegyzés: A grafikon jobb oldalán látható pontok az előrejelzett referenciaértéket és az ország 12 havi átlagos inflációs rátáját mutatják a 2022. decemberi állapot szerint.

A 2016-ra, 2018-ra és 2020-ra vonatkozó referenciaértékek az előző konvergenciajelentésekben számított referenciaértékek.

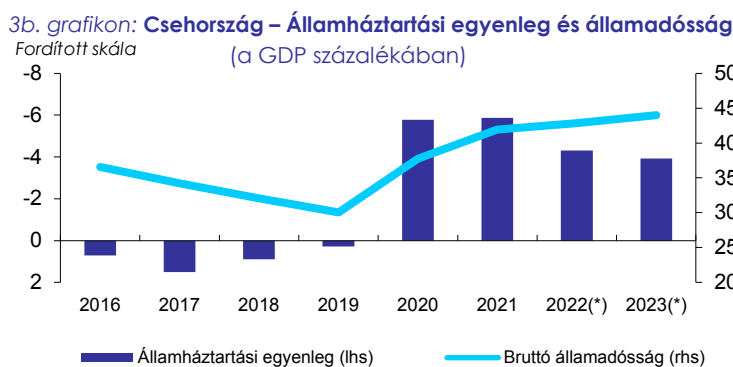
Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Az éves HICP-infláció mértéke a 2020. eleji 3,8 %-ról 2021 februárjára 2,1 %-ra csökkent, főként a csökkenő energia- és élelmiszerinfláció miatt. Ezt követően az általános infláció 2021 folyamán növekedett, majd 2022 első hónapjaiban meredeken gyorsult, 2022 áprilisában 13,2 %-ot ért el. A 2021. évi és 2022. eleji növekedést a tényezők széles köre idézte elő, és az energiaárak jelentős emelkedését, valamint a (nem energiaipari termékek és szolgáltatások által vezérelt) maginfláció erőteljes felgyorsulását tükrözte. Az éves HICP-infláció 2020-ban és 2021-ben is átlagosan 3,3 % volt. Az éves HICP-inflációs ráta Csehországban 2020-ban és 2021-ben átlagosan magasabb volt, mint az euróövezetben.

A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése azzal számol, hogy az infláció 2022-ben jelentős mértékben, 11,7 %-gyorsul, majd 2023-ban 4,5 %-ra mérséklődik. Az általános infláció várhatóan mindkét évben növekedni fog, és magas is marad az energia és az egyéb köztes termékek tartósan magasabb költségei, az energia és más közüzemi szolgáltatások szabályozott árainak várható emelkedése, valamint a maginflációs komponensek, különösen az áruk, majd a szolgáltatások miatt. Csehország viszonylag alacsony árszínvonala (2020-ban az euróövezeti átlag mintegy 73 %-a) hosszú távon további árszínvonal-konvergencia lehetőségére enged következtetni.

Csehország teljesíti az államháztartásra vonatkozó kritériumot. Csehország nem áll túlzott hiány fennállásáról szóló tanácsi határozat hatálya alatt. A költségvetési egyensúly valamelyest romlott, 2020-ban a GDP 5,8 %-a volt 2021-ben pedig a GDP 5,9 %-ra nőtt. A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése azzal számol, hogy – Oroszország ukrajnai inváziójának negatív hatása ellenére – az államháztartási egyenleg 2022-ben a GDP –4,3 %-ára javul. Az invázió az Ukrajnából menekülők támogatását célzó szükséghelyzeti és integrációs intézkedések, valamint az energiaköltségek csökkentését célzó intézkedések végrehajtását eredményezi. Változatlan politikát feltételezve az államháztartási egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP –3,9 %-át éri majd el. 2022. május 23-án a Bizottság az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdésével összhangban jelentést fogadott el 18 tagállam, köztük Csehország vonatkozásában. Összességében, adott esetben figyelembe véve az összes érdemleges tényezőt, a jelentésben szereplő elemzés arra enged következtetni, hogy Csehország nem teljesíti a hiánykritériumot. 2022.

március 2-i közleményével¹⁴ összhangban a Bizottság nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását. A Bizottság megjegyezte, hogy a Covid19-világjárvány makrogazdasági és költségvetési hatása továbbra is jelentős, ami Oroszország Ukrajna elleni inváziójával együtt nagy fokú bizonytalanságot teremt, ami megnehezíti többek között a költségvetési politikák részletes kidolgozását. A fentiek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy tagállamok túlzotthiány-eljárás alá vonásáról 2022 tavaszán nem kell határozatot hozni. A GDP-arányos államadósság a 2020. évi körülbelül 38 %-os értékről 2021-ben 41,9 %-ra nőtt, és 2022-ben várhatóan 42,8 %-ra, 2023-ban pedig 44,0 %-ra növekszik. Csehország adósságfenntarthatósági kockázatai középtávon közepesnek tűnnek, különösen azért, mert az államadósság 2032-ben várhatóan a GDP 61 %-ára emelkedik. Az előrejelzés megvalósulását jelentős mértékben befolyásolhatják a kedvezőtlen makroszintű pénzügyi fejlemények. A cseh nemzeti költségvetési keretrendszer megfelelően kidolgozott. A Covid19-világjárvány kitörését követően a Parlament gyorsított jogalkotási módosításokat hajtott végre, amelyek 2021 és 2027 között nagyobb hiányt és hosszabb kiigazítási pályát tesznek lehetővé (strukturális értelemben évi 0,5 százalékpontos korrekció).

Csehország nem teljesíti az árfolyam-kritériumot. A cseh korona nem vesz részt az ERM II-ben. Csehország *de jure* árfolyam-lebegtetési rendszert működtet, ami lehetővé teszi a központi bank devizapiaci intervencióját. A Covid19-világjárvány korai szakaszaiban hozott lezárások nyomán 2020 áprilisában (az előző évhez képest) a korona jelentősen, mintegy 6 %-kal leértékelődött. 2020 júniusától 2020 decemberéig valamivel magasabb szintek körül ingadozott, amikor is egy felértékelődési szakaszba lépett, amely 2022 elején hirtelen véget ért. A felértékelődés fő hajtóereje a ČNB erőteljes monetáris szigorítása volt. Az ukrajnai orosz invázió nyomán azonban a cseh korona erős leértékelődési nyomásnak volt kitéve, aminek következtében a ČNB a stabilizálás érdekében 2022 március elején rövid ideig beavatkozott a devizapiacon. 2022 áprilisában a cseh korona nagyjából 12 %-kal erősebb volt az euróhoz képest, mint két évvel korábban. A rövid távú kamatlábak euróövezethez viszonyított különbsége a 2021. májusában mért 90 bázispont körüli értékről 2022 áprilisára – a ČNB által 2021 augusztusában elkezdett erőteljes szigorítási ciklus következtében – mintegy 580 bázispontra emelkedett.

Csehország teljesíti a hosszú távú kamatlábak konvergenciájára vonatkozó kritériumot. Az átlagos hosszú távú kamatláb a 2022 áprilisa előtti évben 2,5 %

¹⁴ További információk a COM(2022) 85 final dokumentumban találhatóak: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0085&qid=1654682986687&from=HU>

volt, tehát a 2,6 %-os referenciaérték alatt maradt. Csehországban a hosszú távú kamatláb 2020 első néhány hónapjában csökkent, és 2020 nyarán mintegy 0,9 %-os mélypontot ért el. Ezt követően 2021 tavaszán lassan 1,9 %-ra nőtt, majd a ČNB erőteljes monetáris szigorításának és az infláció gyors növekedésének köszönhetően erőteljesebben emelkedett. A hosszú távú kamatláb 2022 áprilisában elérte a 4,0 %-ot, a német referenciakötvényhez viszonyított különbözet pedig közelítette a 330 bázispontot.

A Bizottság **egyéb tényezőket** is megvizsgált, beleértve a fizetési mérleg alakulását és a piacok integrációját. Csehország külső egyenlege (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttesen) 2020-ban – a Covid19-válság kereskedelmi és elsődleges jövedelemegyenlegekre gyakorolt hatása miatt – kivételesen magas, a GDP 3,6 %-ának megfelelő többletet mutatott. A cseh gazdaság kereskedelmi és befektetési kapcsolatai révén igen jól integrálódott az euróövezetbe. Az üzleti környezetet jellemző kiválasztott mutatók azt jelzik, hogy Csehország teljesítménye megközelíti az euróövezeti tagállamok átlagát. A kihívások az intézményi kerethez, többek között a kormányzati hatékonysághoz és a korrupcióellenes kerethez kapcsolódnak, például az összeférhetlenség elkerülésével kapcsolatban. Csehország pénzügyi szektora kisebb és kevésbé fejlett, mint az euróövezeté. A piaci alapú finanszírozás kevésbé fejlett, ami tükröződik a tőkepiacok kis méretében és a magánszektor adósságállományában. A cseh pénzügyi szektor igen jól integrálódott az euróövezet pénzügyi rendszerébe, különösen a pénzügyi közvetítők körében jellemző nyagarányú külföldi tulajdon révén.

A Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározott reformok és beruházások hatékony végrehajtása kezelni fogja a legfontosabb makrogazdasági kihívásokat. Ezek közé tartoznak a például az automatizálás és a zöld átáll által kiváltott technológiai változások, a kutatásba és fejlesztésbe való beruházás, az új gyermekgondozási létesítmények, valamint a továbbképzési és átképzési intézkedések. A legfontosabb beruházások az épületek energiahatékonysága, a digitális készségek és a vállalkozások finanszírozáshoz való hozzáférése terén valósulnak meg. A kulcsfontosságú reformok célja a közigazgatás minőségével kapcsolatos problémák kezelése (beleértve a digitalizációt is), a gyermekgondozási létesítmények kapacitásának bővítése, az egészségügyi ágazathoz való hozzáférés és az ágazat ellenálló képességének javítása, az oktatási programok fejlesztése, a munkaerő-piaci szolgáltatások korszerűsítése, a kutatási tevékenységek támogatása és a vállalatokon belüli innováció bevezetése. Az üzleti környezetet számos e-kormányzati intézkedés és korrupcióellenes reform javítja, többek között az összeférhetlenség elkerüléséhez kapcsolódó intézményi és igazgatási keret megerősítése, valamint az építési engedélyek kiadására vonatkozó eljárás átfogó reformja, amelyek a csehországi beruházások előtt jelenleg jelentős akadályt jelentő problémákat orvosolnak.

4. HORVÁTORSZÁG

A jogszabályok összeegyeztethetőségére és a konvergenciakritériumok teljesítésére vonatkozó értékelés fényében, az egyéb releváns tényezőket is figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Horvátország teljesíti az euró bevezetésére vonatkozó feltételeket.

A horvát jogszabályok teljes mértékben megfelelnek az EUMSZ összeegyeztethetőségről szóló 131. cikkének.

Horvátország teljesíti az árstabilitási kritériumot. Horvátországban az átlagos inflációs ráta a 2022 áprilisát megelőző 12 hónapban 4,7 %-volt, tehát a 4,9 %-os referenciaérték alatt maradt. Az előrejelzés szerint a következő hónapokban is a referenciaérték alatt marad.

2021-ben az éves HICP-inflációs ráta átlagosan 2,7 % volt, ami a 2020-ban mért átlagosan 0 %-hoz képest jelentős növekedés. Az infláció Horvátországban 2020 áprilisa és 2021 januárja között enyhén negatív volt, főként az energiaipari és nem energiaipari termékek nagyon alacsony és negatív inflációja miatt. Ezt követően 2021-ben és 2022 első hónapjaiban meredeken felgyorsult, és áprilisban elérte a 9,6 %-ot. A 2021-es és 2022. eleji növekedést a tényezők széles köre idézte elő, ami a magasabb energiaárakat és a maginfláció felgyorsulását is tükrözte. Az éves HICP-inflációs ráta Horvátországban 2020-ban és 2021-ben átlagosan nagyon közel volt az euróövezetihez.

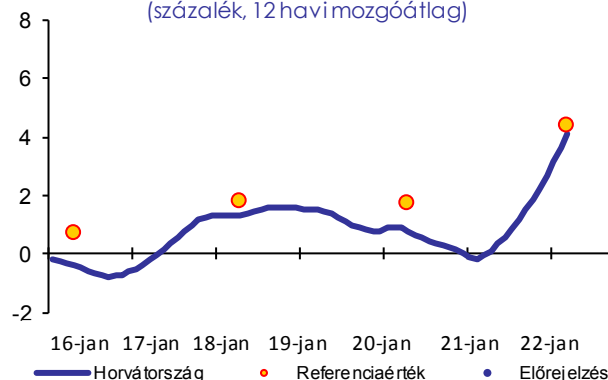
A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése azzal számol, hogy az éves HICP-infláció 2022-ben 6,1 %-ra gyorsul, majd 2023-ban 2,8 %-ra lassul, amit főként a nemzetközi nyersanyagárak várható csökkenése támogat. Az általános infláció ezért az előrejelzések szerint 2022-ben és 2023-ban nagyon közel marad az euróövezet általános inflációjához. A maginflációs ráta 2022-ben várhatóan magasabb lesz, mint az euróövezetben (4,3 % lesz az euróövezeti 3,5 %-kal szemben), ami Horvátország Covid19-válságból való erőteljesebb kilábalását tükrözi, de ez várhatóan átmeneti lesz, mivel a különbség az előrejelzések szerint 2023-ban csökken (3,3 %, az euróövezeti 3,1 %-kal szemben). A fajlagos bérköltségek az előrejelzések szerint 2022-ben és 2023-ban is nagyon visszafogottak maradnak.

A fenntarthatóság követelménye azt jelenti, hogy a referenciaérték tiszteletben tartása nem átmeneti, hanem alapvető adottságok eredménye. Az alapvető adottságok elemzése, illetve az a tény, hogy a referenciaértéket hónapokkal később is betartják, az árstabilitási kritérium teljesüléséről alkotott pozitív értékelést támasztja alá. Míg a helyreállítási és rezilienciaépítési tervhez kapcsolódó beruházások és reformok hosszú távon várhatóan visszafogott, ha nem dezinflációs hatással járnak, a beruházásoknak rövid távon az aggregált keresletet is támogatniuk kell (lásd a következő bekezdést). A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint az infláció az előrejelzés távlatában várhatóan jelentősen csökkenni fog, ami arra utal, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervhez kapcsolódó beruházások esetleges rövid távú inflációs hatásának korlátozott marad.

Hosszabb távon az inflációs kilátások különösen a bérek termelékenységgel összhangban történő növekedésétől függenek. Az inflációs ciklusok Horvátországban már most is erősen szinkronizáltak az euróövezet inflációs ciklusával, és a bérek alakulása várhatóan továbbra is alátámasztja ezt a szinkronizációt. Bár a 2013. és 2014. évi munkaerőpiaci reformok jelentősen növelték a munkaerőpiac rugalmasságának szintjét, a bérmegállapítás továbbra sem igazodik tökéletesen a termelékenység alakulásához. Ez részben a közszféra bérmegállapításban betöltött vezető szerepéhez kapcsolódik. A bérek alakulásával kapcsolatos kockázatok az euróövezethez való csatlakozásával várhatóan nem növekednek. Ezen túlmenően a helyreállítási és rezilienciaépítési tervhez kapcsolódó reformoknak (pl. az adminisztratív terhek és az adójellegű járulékok csökkentése, a szolgáltatások deregulációja stb.) fokozniuk kell a piaci versenyt és csökkenteniük kell a vállalatok költségeit, ezáltal hosszú távon leszorítva a végeredmények árait. Különösen két reform járulhatna hozzá középtávon a termelékenység és a bérek jobb összehangolásához. Az első a közszolgálat és a közszolgáltatások terén alkalmazott új bér- és

munkamodell, amely méltányosabb, átláthatóbb és fenntarthatóbb bérrendszert vezetne be az államigazgatásban és a közszolgáltatásokban. A második a munkatörvénykönyv módosítása, amely többek között kezeli az indokolatlan ideiglenes foglalkoztatás problémáját, és arra ösztönzi a munkavállalókat, hogy továbbra is aktívak maradjanak. Továbbá, bár hosszú távon lehetőség van a további árszínvonal-konvergenciára, meg kell jegyezni, hogy Horvátország 2020-ban az euróövezeti átlag mintegy 67 %-át kitevő árszintjével már magasabb árkonvergencia-szintet ért el, mint más tagállamok az euróövezethez való csatlakozásuk idején.

4a. grafikon: Horvátország – Inflációs kritérium 2016 óta
(százalék, 12 havi mozgóátlag)

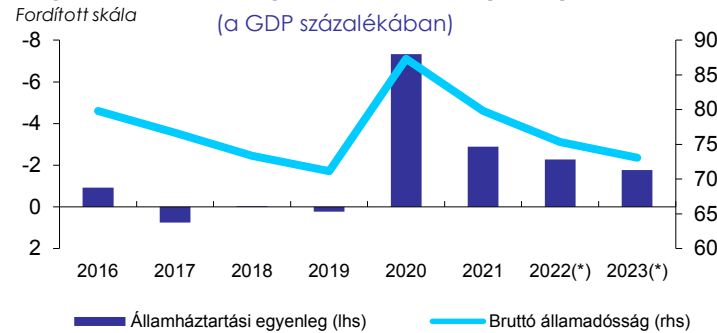
Megjegyzés: A grafikon jobb oldalán látható pontok az előrejelzett referenciaértéket és az ország 12 havi átlagos inflációs rátáját mutatják a 2022 decemberi állapot szerint.

A 2016-ra, 2018-ra és 2020-ra vonatkozó referenciaértékek az előző konvergenciajelentésekben számított referenciaértékek.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Horvátország teljesíti az államháztartásra vonatkozó kritériumot. Horvátország nem áll túlzott hiány fennállásáról szóló tanácsi határozat hatálya alatt. Három év nagyjából kiegyensúlyozott költségvetését és többletét követően az államháztartási egyenleg a Covid19-válság miatt 2020-ban a GDP 7,3 %-át kitevő hiányba fordult át. Az államháztartási hiány 2021-ben a GDP 2,9 %-ára csökkent, nagyrészt az erőteljes gazdasági fellendülésnek és a Covid19-cel kapcsolatos támogatási intézkedések fokozatos megszüntetésének köszönhetően. A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint – az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak csökkentését célzó kormányzati intézkedések, valamint az Ukrajnából menekülőknél történő segítségnyújtás költségei ellenére – az államháztartási egyenleg 2022-ben tovább javul a GDP –2,3 %-ára. 2023-ban az államháztartási egyenleg – változatlan politikát feltételezve – várhatóan eléri a GDP –1,8 %-át. A GDP-arányos államadósság a 2020. évi körülbelül 87 %-os értékről 2021-ben 79,8 %-ra csökkent, és 2022-ben várhatóan 75,3 %-ra, 2023-ban pedig 73,1 %-ra mérséklődik. Horvátország adósságfenntarthatósági kockázatai középtávon közepesnek tűnnek, az államadósság 2032-ig várhatóan a 2021. évi szint alatt marad. Az előrejelzések megvalósulását azonban jelentős mértékben befolyásolhatják a kedvezőtlen makroszintű pénzügyi fejlemények. A horvát költségvetési keretrendszert a közelmúltban jelentősen megerősítették, főként a költségvetési keretéről szóló (2011/85/EU) tanácsi irányelvben foglalt még nem teljesített követelmények átültetésének köszönhetően.

4b. grafikon: Horvátország – Államháztartási egyenleg és államadósság

(*) A Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

A horvát kuna euróval szembeni árfolyama az előző konvergenciajelentés óta nagyjából stabil. Az árfolyam-stabilitás értékelése szempontjából releváns kétéves időszak 2020. május 19-től 2022. május 18-ig tart. A horvát kuna 2020. július 10-én csatlakozott az ERM II-höz, és az euróhoz képest 7,53450 középárfolyamot mutat, $\pm 15\%$ -os standard ingadozási sáv mellett. A világjárvány első két hónapjában – 2020 márciusában és áprilisában – az euróval szembeni maximum 2 %-os leértékelődést követően a kuna–euró átváltási árfolyam Horvátország ERM II-höz való csatlakozást megelőző két hónapban stabil volt, az ERM II-be való belépés utáni középárfolyamtól csak kis mértékben tért el. A kuna az ERM II-höz való csatlakozása óta az euróval szembeni középárfolyamához képest $\pm 1\%$ -nál kisebb sávban ingadozott, és a horvát központi bank az ERM-II-be való belépés előtt *de jure* lebegő árfolyamot működtetett. Az elmúlt két évben – az idegenforgalmi ágazathoz kapcsolódó devizabeáramlásoknak köszönhető – folytatódott a kuna euróval szembeni árfolyamának nyári ideiglenes, szerény szezonális felértékelődési tendenciája. 2022. május 18-án a kuna árfolyama 7,535 HRK/EUR volt, amely nagyon közel van az euróval szembeni ERM-II középárfolyamához, és nagyjából stabil a két évvel korábbi szintjéhez képest. Egyéb mutatók, például a devizatartalékok és a rövid távú kamatlábak alakulása, azt jelzik, hogy a befektetők szemében Horvátország kockázati megítélése továbbra is kedvező. A Horvát Nemzeti Bank nemzetközi tartalékai a 2020 végi közel 19 milliárd EUR-ról 2021 végére 25 milliárd EUR-ra nőttek. A horvát rövid lejáratú referencia-kamatlábnak, azaz a három hónapos NRR kamatlábnak az EURIBOR-hoz viszonyított különbözete nagyjából stabil volt, és a 2020–2021-es időszakban átlagosan 60 bázispontot ért el. Az ERM II-höz való csatlakozását követően Horvátország kötelezettséget vállalt arra, hogy végrehajtja a belépés utáni kötelezettségvállalásoknak nevezett politikai intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a mechanizmusban való részvétele fenntartható legyen, és hogy az ország az euró bevezetése előtt magas fokú gazdasági konvergenciát érjen el. Az intézkedések négy szakpolitikai területet ölelnek fel: a pénzmosás elleni küzdelmet, az üzleti környezetet, az állami tulajdonú vállalatokat és a fizetésképtelenségi keretrendszert.

A kuna az ezen értékelés tárgyát képező két évben az ERM II középárfolyamához nagyon közel maradt. Az ERM II-ben nem került sor a kuna középárfolyamának leértékelésére. A 2022. júliusi esetleges tanácsi határozat időpontjáig a kuna már 24 hónapja részt fog venni az ERM II-ben. Horvátország teljesíti az árfolyam-kritériumot.

Horvátország teljesíti a hosszú távú kamatlábak konvergenciájára vonatkozó kritériumot. Az átlagos hosszú távú kamatláb Horvátországban 2022 áprilisában 0,8 % volt, tehát jóval a 2,6 %-os referenciaérték alatt maradt. A hosszú távú kamatláb a világválság első két hónapjában több mint 60 bázisponttal emelkedett, és 2020 áprilisára 1,2 %-ot ért el, majd nagyon fokozatosan csökkent, és 2021 végére 0,3 %-ra esett vissza. A hosszú távú kamatláb 2021 decemberében enyhén emelkedett, és 2022 első néhány hónapjában tovább nőtt, miközben globális szinten nőnek a geopolitikai kockázatok, és a legfejlettebb gazdaságok már amúgy is magas inflációs szintjével összefüggésben romlottak az inflációs kilátások. A német hosszú lejáratú referenciakötvényhez viszonyított különbözet 2020-ban valamivel 100 bázispont felett volt, de 2021-ben fokozatosan csökkent, majd 2021 végére körülbelül 50 bázisponttal esett vissza. 2021 elején ismét 100 bázispont fölé került, és 2022 áprilisában 168 bázisponttal emelkedett, miután az előző hónapban 180 bázisponttal tetőzött.

A Bizottság **egyéb tényezőket** is megvizsgált, beleértve a fizetési mérleg alakulását és a piacok integrációját. Horvátország külső egyenlege (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttesen) a Covid19-világválság gazdasági következményei miatt 2019-ről 2020-ra a GDP 4,6 %-áról a GDP 2,1 %-ára csökkent. A külső egyenleg az idegenforgalmi exportszolgáltatások erőteljes fellendülésének eredményeként jelentkező magas folyófizetésimérleg-többlet miatt 2021-ben jelentősen, a GDP 5,5 %-ára növekedett. A horvát gazdaság kereskedelmi és befektetési kapcsolatai révén jól integrálódott az euróövezetbe. Az üzleti környezetet jellemző kiválasztott mutatók azt jelzik, hogy Horvátország rosszabbul teljesít, mint számos euróövezeti tagállam. Problémásabbak között az intézményi keret, ideértve a szabályozás minőségét és a korrupciót is. A belépés utáni ERM II kötelezettségvállalások részeként azonban újabb erőfeszítések történtek az üzleti környezet javítására, különösen az adminisztratív terhek és a szabályozási korlátozások csökkentésére (lásd még alább a helyreállítási és rezilienciaépítési tervhez kapcsolódó intézkedésekről szóló bekezdést). Horvátország bankszektora igen jól integrálódott az euróövezet pénzügyi rendszerébe, különösen a pénzügyi közvetítők körében jellemző nagyarányú külföldi tulajdon révén. 2020 júliusában az EKB határozatot fogadott el a Horvát Nemzeti Bankkal való szoros bankfelügyeleti együttműködés kialakításáról. Jelenleg az EKB felel Horvátország főbb bankintézményeinek felügyeletéért, és Horvátország ténylegesen csatlakozott a bankunióhoz. A horvát pénzügyi szektor a GDP-t tekintve kisebb, mint az euróövezeté. Döntő eleme a bankszektor, amely nagymértékben integrálódott az euróövezet bankszektorába, különösen külföldi tulajdonlás révén. Ugyanakkor Horvátországban a biztosítási és nyugdíjalapok ágazata is viszonylag nagy. A piaci alapú finanszírozás azonban kevésbé fejlett, ami tükröződik a tőkepiacok kis méretében és a magánszektor adósságállományában. A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárással összefüggésben a Bizottság a riasztási mechanizmus keretében készült 2022. évi jelentésében arra a következtetésre jutott, hogy Horvátország esetében részletes elemzés (IDR) elvégzése indokolt. A 2020-ig tartó időszakra vonatkozó adatokat tartalmazó aktualizált eredménytábla alapján a nettó nemzetközi befektetési pozíció (NIIP), a fajlagos bérköltségek (ULC) növekedése, a lakásárak növekedése és a bruttó államadósság mutatói meghaladták az indikatív küszöbértékeiket. A Bizottság 2022. évi részletes elemzésének megállapításai azonban azt mutatják, hogy a makrogazdasági egyensúlyhiányok felszámolása 2021-ben folytatódott, miután 2020-ban viszonylag kis mértékű romlás következett be. E részletes elemzés alapján

a Bizottság úgy ítélte meg, hogy Horvátországban már nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány.

A Horvátország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározott reformok és beruházások hatékony végrehajtása kezelni fogja a legfontosabb makrogazdasági és intézményi kihívásokat. Ezek közé tartozik a foglalkoztatás és a munkaerőpiaci részvétel alacsony szintje, a készséghiányok, a túl sok teherrel járó és összetett üzleti környezet, valamint az oktatás alacsony színvonala. A legfontosabb beruházások az energiahatékonyság és az épületek földrengés utáni újjáépítése, a fenntartható közlekedés, a közigazgatás digitális átállása és az 5G infrastruktúra területén valósulnak meg. Reformokat terveznek olyan területeken, mint a kisgyermekkorú nevelés és gondozás, az egészségügyi rendszer, a pénzmosás és a korrupció elleni küzdelem, az igazságszolgáltatás, a költségvetési keret és az üzleti környezet, különösen az adminisztratív akadályok csökkentésére összpontosítva.

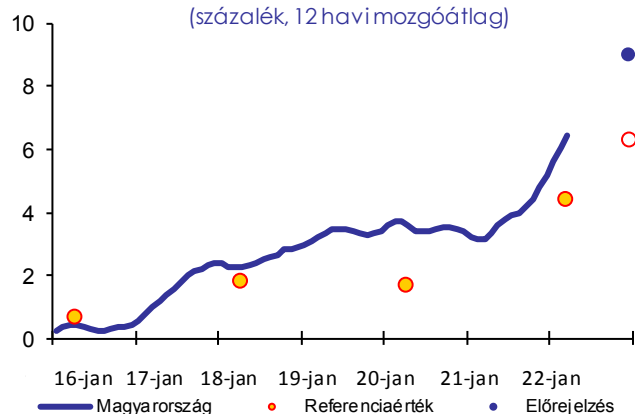
5. MAGYARORSZÁG

A jogszabályok összeegyeztethetőségére és a konvergenciakritériumok teljesítésére vonatkozó értékelés fényében, az egyéb releváns tényezőket is figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Magyarország nem teljesíti az euró bevezetésére vonatkozó feltételeket.

A magyar jogszabályok – különösen a Magyar Nemzeti Bankról (MNB) szóló törvény – **nem felelnek meg teljes mértékben** az EUMSZ összeegyeztethetőségről szóló 131. cikkének. A legjelentősebb összeegyeztethetlenségek a következő területeken merülnek fel: az MNB függetlensége, a monetáris finanszírozás tilalma és a központi banknak a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában (a KBER-nek az EUMSZ 127. cikkének (2) bekezdésében és a KBER/EKB-alapokmány 3. cikkében meghatározott feladataival összefüggésben). Emellett az MNB-ről szóló törvény további hiányosságokat tartalmaz az MNB KBER-be való integrációja tekintetében.

Magyarország nem teljesíti az árstabilitási kritériumot. Magyarországon az átlagos inflációs ráta a 2022 áprilisát megelőző 12 hónapban 6,8 % volt, tehát jóval meghaladta a 4,9 %-os referenciaértéket. Az előrejelzés szerint a következő hónapokban is jóval a referenciaérték felett marad.

5a. grafikon: Magyarország – Inflációs kritérium 2016 óta
(százalék, 12 havi mozgóátlag)

Megjegyzés: A grafikon jobb oldalán látható pontok az előrejelzett referenciaértéket és az ország 12 havi átlagos inflációs rátáját mutatják a 2022. decemberi állapot szerint.

A 2016-ra, 2018-ra és 2020-ra vonatkozó referenciaértékek az előző konvergenciajelentésekben számított referenciaértékek.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

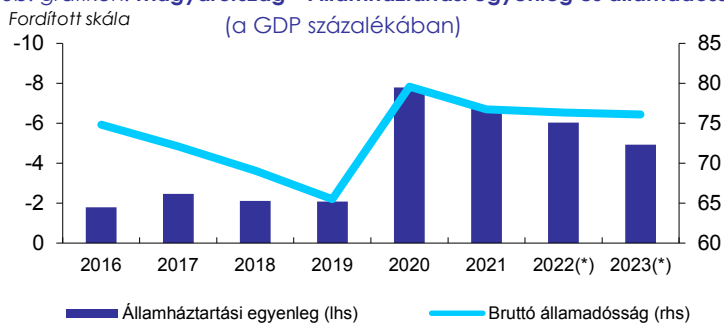
Magyarországon az éves HICP-infláció 2020-ban és 2021-ben emelkedő pályán volt, átlagosan 3,4 %-ot, illetve 5,2 %-ot ért el. Az éves HICP-infláció a 2020. áprilisi 2,5 %-ról 2021. áprilisára 5,2 %-ra növekedett. Ezt követően 2022 első néhány hónapjában tovább gyorsult, és 2022 márciusában 8,6 %-ot ért el. Az infláció 2021. évi gyorsulását főként az energia- és nyersanyagárak alakulása okozta. A maginfláció (az energia és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított HICP-infláció) azonban a 2020. augusztusa és 2021. márciusa közötti enyhe csökkenést követően meredeken emelkedett. Az infláció 2022. áprilisában 9,6 % volt. Az éves HICP-inflációs ráta Magyarországon 2020-ban és 2021-ben átlagosan magasabb volt, mint az euróövezetben.

A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint az infláció 2022-ben 9,0 %-ra nő, 2023-ban pedig 4,1 %-ra lassul. Az infláció hajtóerejeként várhatóan főként az energia- és nyersanyagárak, de a viszonylag jelentős béremelkedések is megjelölhetők. Magyarország viszonylag alacsony árszínvonala (2020-ban az euróövezeti átlag mintegy 63 %-a) hosszú távon további árszínvonal-konvergencia lehetőségére enged következtetni.

Magyarország teljesíti az államháztartásra vonatkozó kritériumot. Magyarország nem áll túlzott hiányról szóló tanácsi határozat hatálya alatt. A GDP-arányos államháztartási hiány 2020-ban 7,8 %-ot ért el, majd 2021-ben 6,8 %-ra csökkent. A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése azzal számol, hogy – az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak csökkentését célzó kormányzati intézkedések, valamint az Ukrajnából menekülőknél történő segítségnyújtás költségei ellenére – a vártnál kedvezőbb kibocsátásnövekedés alapján az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 6,0 %-ára csökken. Változatlan politikát feltételezve az államháztartási hiány 2023-ban várhatóan tovább csökken a GDP 4,9 %-ára. 2022. május 23-án a Bizottság az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdésével összhangban jelentést fogadott el 18 tagállam, köztük Magyarország vonatkozásában. Összességében, adott esetben figyelembe véve az összes érdemleges tényezőt, a jelentésben szereplő elemzés arra enged következtetni, hogy Magyarország nem teljesíti a hiány- és az adósságkritériumot. 2022. március 2-i

közleményével¹⁵ összhangban a Bizottság nem javasolta új túlzothiany-eljárás megindítását. A Bizottság a valamennyi érdemleges tényezőt figyelembe vevő értékelésében úgy véli, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túl nagy terhet jelentő, előreütemezett költségvetési kiigazítást vonna maga után, amely veszélyeztetheti a növekedést. Következésképpen a Bizottság szerint a jelenlegi kivételes gazdasági körülmények között nem várható el az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés. A Bizottság megjegyezte, hogy a Covid19-világjárvány makrogazdasági és költségvetési hatása továbbra is kivételes, ami Oroszország Ukrajna elleni inváziójával együtt nagy fokú bizonytalanságot teremt, ami megnehezíti többek között a költségvetési politikák részletes kidolgozását. A fentiek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy 2022 tavaszán nem kell határozatot hozni tagállamok túlzothiany-eljárás alá vonásáról. A GDP-arányos államadósság a 2020. évi körülbelül 80 %-os értékről 2021-ben 76,8 %-ra csökkent, és 2022-ben várhatóan 76,4 % körül alakul, 2023-ban pedig 76,1 %-ra csökken. Magyarország adósságfenntarthatósági kockázata középtávon közepesnek tűnik. Az előrejelzést különösen nagy bizonytalanság övezi, és befolyásolhatják a kedvezőtlen makroszintű pénzügyi fejlemények. A 2011-ben kezdődő reformok javították a magyar költségvetési keretrendszert, de még mindig van fejlesztési lehetőség. Meg lehetne erősíteni a Költségvetési Tanács költségvetés-politikai döntéshozatalban betöltött szerepét, és tovább lehetne csökkenteni a középtávú keretrendszer bizonytalanságait.

5b. grafikon: Magyarország – Államháztartási egyenleg és államadósság
(a GDP százalékában)

(*) A Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Magyarország nem teljesíti az árfolyam-kritériumot. A magyar forint nem vesz részt az ERM II-ben. Magyarország *de jure* árfolyam-lebegtetési rendszert működtet, ami lehetővé teszi a központi bank devizapiaci intervencióját. A jelentés által lefedett időszakban összességében a forint leértékelődött az euróval szemben, ami a le- és felértékelődési mozgások váltakozásának eredménye. Különösen az Ukrajna elleni orosz inváziót követően azonnal erőteljes leértékelődés következett be, amelynek mértékét a szigorú monetáris politika részben csökkentette. 2022 áprilisában a forint nagyjából 5 %-kal gyengébb volt az euróhoz képest, mint két évvel korábban. A rövid távú kamatlábak euróövezethez viszonyított különbsége jelentősen nőtt a Covid19-válság kezdete óta, amikor a magyar kamatlábak korábbi felfelé irányuló mozgása felerősödött. A különbség először 2020 telén és kora tavaszán emelkedett, amikor a válság csúcspontján a monetáris árfolyamokat az átváltási árfolyam támogatása érdekében megemelték. A 2021 januárja és júniusa közötti 130

¹⁵ További információk a COM(2022) 85 final dokumentumban találhatóak: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0085&qid=1654682986687&from=HU>

bázispontos stabilizációt követően a kamatláb-különbség a monetáris politika szigorítása miatt meredeken emelkedni kezdett. A különbség 2022 áprilisában 705 bázispontot ért el.

Magyarország nem teljesíti a hosszú távú kamatlábak konvergenciájának kritériumát. Az átlagos hosszú távú kamatláb 2022 áprilisában 4,1 % volt, tehát meghaladta a 2,6 %-os referenciaértéket. Magyarországon a hosszú távú kamatláb, amely 2020 áprilisában 2,5 % körül volt, 2020 végéig csökkent, tükrözve a legtöbb központi bank által alkalmazott monetáris lazítást. Magyarországon a hosszú távú kamatláb 2021-ben ismét emelkedni kezdett, különösen 2021 szeptemberétől, ami a monetáris politika szigorítását tükrözi, és 2021 novemberében meghaladta a 4 %-ot. A hosszú távú kamatlábak emelkedése folytatódott, és 2022 márciusában és Oroszország ukrajnai inváziójának hatására tovább gyorsult. Annak ellenére, hogy ugyanebben az időszakban a német referenciakötvény kamatai emelkedtek, a német referenciakötvényhez viszonyított hosszú távú különbség az elmúlt két évben nőtt, és 2022 áprilisában 584 bázispontot ért el.

A Bizottság **egyéb tényezőket** is megvizsgált, beleértve a fizetési mérleg alakulását és a piacok integrációját. A külső egyenleg (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttesen) 2020-ban és 2021-ben a Covid19-válság hatására, főleg az exporttal nem kompenzált behozatal erőteljes növekedése miatt, romlott. A külső egyenleg 2020-ról 2021-re a GDP 1,0 %-áról -0,4 %-ára romlott. A magyar gazdaság kereskedelmi és befektetési kapcsolatai révén igen szorosan integrálódott az euróövezetbe. Az üzleti környezetet jellemző kiválasztott mutatók azt jelzik, hogy Magyarország rosszabbul teljesít, mint számos euróövezeti tagállam. Magyarországnak többek között kihívásokkal kell szembenéznie olyan területeken, mint a korrupció ellenőrzése, az igazságszolgáltatás függetlensége és a döntéshozatal minősége. Magyarország pénzügyi rendszerét a külföldi részesedések nagyarányú jelenléte jellemzi, amelyek nem végeznek pénzügyi közvetítést a hazai gazdaságban. Ezek nélkül Magyarország pénzügyi rendszere kevésbé fejlett, mint az euróövezeté. Magyarország bankszektora nagy és viszonylag stabil súllyal rendelkezik a pénzügyi szektorban, és a külföldi tulajdon viszonylag nagy aránya miatt jól integrálódott az euróövezet pénzügyi rendszerébe. A tőke- és hitelpiacok kicsik és viszonylag kevésbé fejlettek.

Magyarország 2021. május 11-én benyújtotta helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A Bizottság jelenleg vizsgálja a tervet annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi értékelési kritérium teljesüljön. A terv beruházásokat és reformokat javasol az alapellátás és a kórházak megerősítése, az elővárosi vasút kapacitásának bővítése és a lakossági szintű megújulóenergia-termelés növelése érdekében.

6. LENGYELORSZÁG

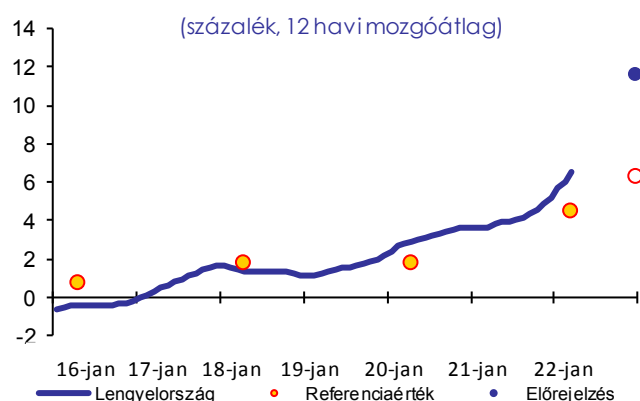
A jogszabályok összeegyeztethetőségére és a konvergenciakritériumok teljesítésére vonatkozó értékelés fényében, az egyéb releváns tényezőket is figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Lengyelország nem teljesíti az euró bevezetésére vonatkozó feltételeket.

A lengyel jogszabályok – különösen a Lengyel Nemzeti Bankról (Narodowy Bank Polski – NBP) szóló törvény és a Lengyel Köztársaság alkotmánya – **nem** felelnek meg **teljes mértékben** az EUMSZ összeegyeztethetőségről szóló 131. cikkének. Összeegyeztethetlenségek merülnek fel a következő területeken: a központi bank függetlensége, a monetáris finanszírozás tilalma, valamint a központi banknak a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában. Emellett az NBP-

ről szóló törvényben is vannak hiányosságok a következők tekintetében: a központi bank függetlensége és az NBP-nek a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában.

Lengyelország nem teljesíti az árstabilitási kritériumot. Lengyelországban az átlagos inflációs ráta a 2022 áprilisát megelőző 12 hónapban 7,0 % volt, tehát jóval meghaladta a 4,9 %-os referenciaértéket. Az előrejelzés szerint a következő hónapokban is jóval a referenciaérték felett marad.

6a. grafikon: Lengyelország – Inflációs kritérium 2016 óta

Megjegyzés: A grafikon jobb oldalán látható pontok az előrejelzett referenciaértéket és az ország 12 havi átlagos inflációs rátáját mutatják a 2022 decemberi állapot szerint.

A 2016-ra, 2018-ra és 2020-ra vonatkozó referenciaértékek az előző konvergenciajelentésekben számított referenciavértékek.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

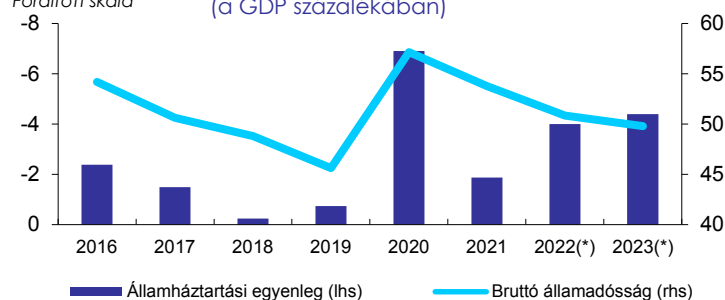
Az éves HICP-infláció Lengyelországban 2020 és 2021 nagy részében általánosságban emelkedő tendenciát mutatott, 2020-ban átlagosan 3,7 %-ot, 2021-ben pedig 5,2 %-ot ért el, főként a szolgáltatási és energiainfláció miatt. Lengyelországban a világjárvány első hullámának dezinflációs hatását követően az éves HICP 2020 áprilisában 2,9 %-ra esett vissza. 2020 júniusában 3,8 %-ra emelkedett, és 2021 februárjáig nagyjából változatlan maradt. Ezt követően az éves infláció 2021-ben és 2022 elején meredeken emelkedett, aminek hajtóereje az energia- és élelmiszerárak emelkedése, valamint a (nem energiaipari termékek és szolgáltatások által vezérelt) gyorsuló maginfláció volt. 2022 áprilisában elérte a 7,0 %-ot. Az éves HICP-inflációs ráta Lengyelországban 2020-ban és 2021-ben átlagosan magasabb volt, mint az euróövezetben.

A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint az infláció 2022-ben 11,6 %-ra, 2023-ban pedig 7,3 %-ra nő. A szabályozott energiaárak 2022. eleji emelkedése közepette erőteljes energiaár-növekedés várható, bár ezt némileg ellensúlyozza a kormány által az energia- és élelmiszeripari termékek után fizetendő adók mértékének csökkentése érdekében bevezetett szakpolitikai csomag. Lengyelország viszonylag alacsony árszínvonala (2020-ban az euróövezeti átlag mintegy 56 %-a) hosszú távon jelentős árszínvonal-konvergencia lehetőségére enged következtetni.

Lengyelország teljesíti az államháztartásra vonatkozó kritériumot. Lengyelország nem áll túlzott hiányról szóló tanácsi határozat hatálya alatt. A GDP-arányos államháztartási hiány erőteljesen növekedett, és 2020-ban 6,9 %-ot ért el, majd 2021-ben 1,9 %-ra csökkent. A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint – az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak csökkentését célzó kormányzati intézkedések, valamint az Ukrajnából menekülőknél

történő segítségnyújtás költségei következtében – a GDP-arányos államháztartási hiány 2022-ben 4,0 %-ra romlik. Változatlan politikát feltételezve a hiány 2023-ban várhatóan eléri a 4,4 %-ot. 2022. május 23-án a Bizottság az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdésével összhangban jelentést fogadott el 18 tagállam, köztük Lengyelország vonatkozásában. Összességében, adott esetben figyelembe véve az összes érdemleges tényezőt, a jelentésben szereplő elemzés arra enged következtetni, hogy Lengyelország nem teljesíti a hiánykritériumot. 2022. március 2-i közleményével¹⁶ összhangban a Bizottság nem javasolta új túlzothiany-eljárás megindítását. A Bizottság megjegyezte, hogy a Covid19-világjárvány makrogazdasági és költségvetési hatása továbbra is jelentős, ami Oroszország Ukrajna elleni inváziójával együtt nagy fokú bizonytalanságot teremt, ami megnehezíti többek között a költségvetési politikák részletes kidolgozását. A fentiek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy 2022 tavaszán nem kell határozatot hozni tagállamok túlzothiany-eljárás alá vonásáról. A GDP-arányos államadósság a 2020. évi körülbelül 57,1 %-os értékről 2021-ben 53,8 %-ra csökkent, és várhatóan tovább csökken, 2022-ben 50,8 %-ra, 2023-ban pedig 49,8 %-ra. Lengyelország adósságfenntarthatósági elemzése középtávon alacsony kockázatot jelez, különösen azért, mert az államadósság 2032-ig várhatóan a GDP 60 %-a alatt marad. Lengyelországban a költségvetési keretrendszer összességében erős, melynek középpontjában számszerű költségvetési szabályok állnak. A keretrendszer a Covid19-világjárványból eredő nyomás következtében a közelmúltban némileg lazult.

6b. grafikon: Lengyelország – Államháztartási egyenleg és államadósság
Fordított skála (a GDP százalékában)

(*) A Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Lengyelország nem teljesíti az árfolyam-kritériumot. A lengyel zloty nem vesz részt az ERM II-ben. Lengyelország *de jure* árfolyam-lebegtetési rendszert működtet, ami lehetővé teszi a központi bank devizapiaci intervencióját. A zloty a Covid19-válság 2020. eleji kitörését követően gyors ütemben leértékelődött. Ezt ingadozások követték, de 2022 februárjáig nem mutatkozott egyértelmű tendencia. Ebben az időszakban a zloty stabilizálása érdekében az NBP aktívan beavatkozott a devizapiacon. Az ukrajnai orosz invázió hatására a zloty gyengült. 2022 áprilisában a zloty nagyjából 2 %-kal gyengébb volt az euróhoz képest, mint két évvel korábban. A rövid távú kamatlábak euróövezethez viszonyított különbsége 2020-ban és 2021-ben erősen ingadozott, ami Lengyelország és az euróövezet monetáris politikai irányvonalaik közötti különbségeket tükrözi. A különbség a Covid19-válság kitörését követően az NBP monetáris politikájának enyhülése miatt történelmi mélypontra csökkent. 2021 októberétől a rövid távú kamatláb-különbség gyorsan növekedett,

¹⁶ További információk a COM(2022) 85 final dokumentumban találhatóak: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0085&qid=1654682986687&from=HU>

mivel az NBP szigorította politikáját, a referencia-kamatláb pedig 2022 májusában elérte az 5,25 %-ot. Az NBP nemzetközi tartalékai nőttek, és 2021 végére 147 milliárd EUR-t (a GDP mintegy 26 %-át) tettek ki.

Lengyelország nem teljesíti a hosszú távú kamatlábak konvergenciájára vonatkozó kritériumot. Az átlagos hosszú távú kamatláb a 2022 áprilisa előtti évben 3,0 % volt, tehát meghaladta a 2,6 %-os referenciaértéket. A monetáris politika a világjárvány 2020-ban történt kitörését követően enyhült, ami hozzájárult a hosszú távú kamatlábak jelentős csökkenéséhez, amelyek 2020 végéig 1,3 %-on maradtak. 2021 januárjában a hosszú távú kamatláb az addigi legalacsonyabb szintet (1,2 %) érte el, majd a nyárig mérsékelten emelkedett. A monetáris politika 2021 októberében kezdődött szigorítása hozzájárult a hosszú távú kamatláb jelentős emelkedéséhez, amely 2022 áprilisában elérte a 3,0 %-ot. A német referenciakötvényhez viszonyított hosszú távú kamatláb-különbözet a Covid19-válság első hónapjaiban erősen szűkült, és 2021 áprilisáig 180 bázispont körül ingadozott. 2021 közepén enyhén növekedni kezdett, 2021 októberére pedig a különbség szélesedett. 2021 végére a hosszú távú kamatláb-különbözet mintegy 373 bázispontot ért el, és 2022 áprilisában tovább szélesedett 521 bázispontra.

A Bizottság **egyéb tényezőket** is megvizsgált, beleértve a fizetési mérleg alakulását és a piacok integrációját. Lengyelország külső egyenlege (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttesen) 2020-ban és 2021-ben többletet mutatott, de 2021 végén és 2022 elején az importárak árának emelkedése miatt romlott. A lengyel gazdaság kereskedelmi és befektetési kapcsolatai révén jól integrálódott az euróövezetbe. Az üzleti környezetet jellemző kiválasztott mutatók azt jelzik, hogy Lengyelország rosszabbul teljesít, mint számos euróövezeti tagállam, különösen a jogállamiságra és a kormányzati hatékonyságra vonatkozó mutatók tekintetében. Lengyelország pénzügyi szektora kisebb és kevésbé fejlett, mint az euróövezeté. A pénzügyi szektorban az euróövezet pénzügyi rendszerébe jól integrált bankok szerepe a meghatározó. A piaci alapú finanszírozás kevésbé fejlett, ami tükröződik a tőkepiacok kis méretében és a magánszektor adósságállományában.

Lengyelország 2021. május 3-án benyújtotta helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A terv által javasolt beruházások és reformok a lengyel gazdaság dekarbonizációját, a közlekedési ágazat fenntarthatóbbá tételét, a beruházási környezethez kapcsolódó kihívások kezelését célozzák, különösen a lengyel igazságszolgáltatási rendszer, valamint a döntéshozatali és jogalkotási folyamatok tekintetében, valamint javítani kívánják az informatikai összekapcsoltságot és az egészségügyi rendszer ellenálló képességét.

7. ROMÁNIA

A jogszabályok összeegyeztethetőségére és a konvergenciakritériumok teljesítésére vonatkozó értékelés fényében, az egyéb releváns tényezőket is figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Románia nem teljesíti az euró bevezetésére vonatkozó feltételeket.

A román jogszabályok – különösen a Román Nemzeti Bank statútumát szabályozó 312. sz. törvény (a BNR-törvény) – **nem felelnek meg teljes mértékben az EUMSZ összeegyeztethetőségről szóló 131. cikkének.** Összeegyeztethetlenségek merülnek fel a következő területeken: a központi bank függetlensége, a monetáris finanszírozás tilalma, valamint a központi banknak a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában. Továbbá a BNR-törvény hiányosságokat tartalmaz a

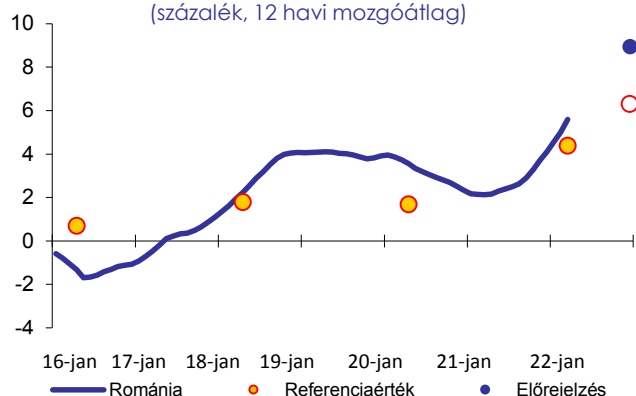
következőkkel kapcsolatban: a központi bank függetlensége és a központi banknak a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában (a BNR célkitűzéseivel és a KBER-nek az EUMSZ 127. cikkének (2) bekezdésében és a KBER/EKB-alapokmány 3. cikkében meghatározott feladataival összefüggésben).

Románia nem teljesíti az árstabilitási kritériumot. Az átlagos inflációs ráta a 2022 áprilisát megelőző 12 hónapban 6,4 % volt, tehát meghaladta a 4,9 %-os referenciaértéket. Az előrejelzés szerint a következő hónapokban is a referenciaérték felett marad.

Az éves HICP-infláció Romániában 2021 folyamán felgyorsult, a 2020. évi átlagosan 2,3 %-ról 2021-ben 4,1 %-ra. Az éves inflációs ráta a 2020. januári 3,9 %-ról 2020 májusára 1,8 %-ra csökkent, ami azt tükrözi, hogy a Covid19-világjárvány kezdetén csökkent az áruk és szolgáltatások iránti kereslet, valamint hogy 2020 első négy hónapjában jelentősen visszaesett a nyersolaj nemzetközi ára. Az inflációs ráta az erős élelmiszerár-infláció miatt 2020 augusztusában átmenetileg 2,5 %-ra nőtt, majd ismét csökkent, és 2020 novemberében 1,7 %-os mélypontot ért el. Ezt követően az infláció folyamatosan emelkedett, 2021 júniusában 3,5 %-os, 2021 decemberében pedig 6,7 %-os volt. A növekedés hajtóerejét 2021-ben a magasabb energiaárak adták, amelyhez 2021 második felében a magasabb maginfláció is hozzájárult. Ezt követően 2022 első négy hónapjában továbbra is gyorsult, és 2022 áprilisában 11,7 %-os volt. Az éves HICP-inflációs ráta Romániában 2020-ban és 2021-ben átlagosan magasabb volt, mint az euróövezetben.

A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint az éves átlagos infláció 2022-ben 8,9 %-ra növekszik, majd 2023-ban 5,1 %-ra csökken. A 2022-es jelentős növekedés főként az energiaárak emelkedésének tudható be, de a magasabb élelmiszerárak is szerepet játszanak benne. Románia viszonylag alacsony árszínvonalra (2020-ban az euróövezeti átlag mintegy 52 %-a) hosszú távon jelentős árszínvonal-konvergencia lehetőségére enged következtetni.

7a. grafikon: Románia – Inflációs kritérium 2016 óta
(százalék, 12 havi mozgóátlag)

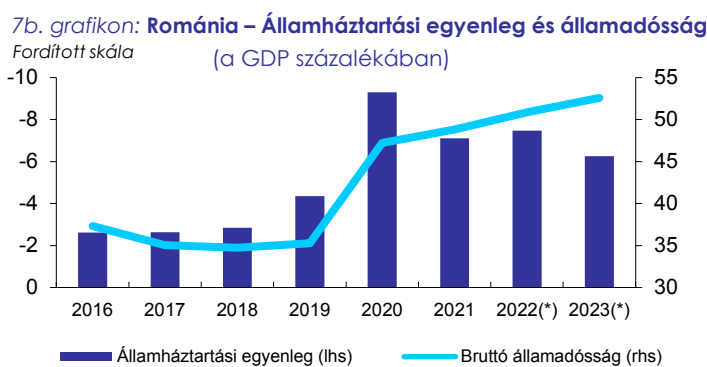
Megjegyzés: A grafikon jobb oldalán látható pontok az előrejelzett referenciaértéket és az ország 12 havi átlagos inflációs rátáját mutatják a 2022 decemberi állapot szerint.

A 2016-ra, 2018-ra és 2020-ra vonatkozó referenciaértékek az előző konvergenciajelentésekben számított referenciaértékek.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Románia nem teljesíti az államháztartásra vonatkozó kritériumot. Románia ellen – a világvárványt megelőző időszak fejleményei alapján – 2020 áprilisa óta túlzothiany-eljárás van folyamatban. A Tanács 2021. június 18-án – figyelembe véve a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének folyamatos alkalmazását – a Szerződés (EUMSZ) 126. cikkének (7) bekezdése alapján felülvizsgált ajánlást fogadott el azzal a céllal, hogy Romániában legkésőbb

2024-ig megszűnjön a túlzott költségvetési hiány. 2022. május 23-án a Bizottság megállapította, hogy figyelembe véve a GDP-arányosan 7,1 %-os 2021. évi hiányt és a 2021. évi költségvetési kiigazítást, Románia teljesíti a 2021. június 18-i tanácsi ajánlást, és a túlzott hiány esetén követendő eljárást fel kell függeszteni. Az államháztartási hiány 2021. évi javulása – a 2020. évi GDP-arányos 9,3 %-hoz mért csökkenése – főként a gazdasági fellendülésből eredő magasabb bevételeknek tudható be, miközben a kormány néhány konszolidációs intézkedést is végrehajtott, többek között a közszféra béreinek befagyasztását. A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint – az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak csökkentését célzó kormányzati intézkedések, valamint az Ukrajnából menekülőknél történő segítségnyújtás költségei ellenére – az államháztartási hiány 2022-ben tovább csökken a GDP 7,5 %-ára. Változatlan politikát feltételezve az államháztartási hiány 2023-ban várhatóan a GDP 6,3 %-ára csökken. Ugyanakkor mind 2022, mind 2023 tekintetében fennáll a kockázata annak, hogy Románia nem teljesíti a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott költségvetési célokat. A GDP-arányos államadósság a 2020. évi 47,2 %-os értékről 2021-ben 48,8 %-ra nőtt, és várhatóan tovább növekszik, 2022-ben 50,9 %-ra, 2023-ban pedig 52,6 %-ra. Románia adósságfenntarthatósági kockázatai középtávon közepesnek tűnnek, különösen azért, mert a GDP-arányos államadósság 2032-ben várhatóan körülbelül 73 %-ra emelkedik, és az előrejelzések megvalósulását jelentős mértékben befolyásolhatják a kedvezőtlen makroszintű pénzügyi fejlemények. Habár megvan a megfelelő jogszabályi környezet, a román költségvetési keret végrehajtása általában gyenge eredményekkel jár, és az előző jelentés óta nem javult. Különösen az éves költségvetési törvények – amelyek megalkotásakor nem a középtávú költségvetési stratégiák jelentik a vezérfonalat – rendszeresen ellentmondásban vannak a nemzeti költségvetési szabályokkal.

(*) A Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Románia nem teljesíti az árfolyam-kritériumot. A román lej nem vesz részt az ERM II-ben. Románia *de jure* árfolyam-lebegtetési rendszert működtet, ami lehetővé teszi a központi bank devizapiaci intervencióját. A lej 2020-ban és 2021-ben folyamatosan leértékelődött az euróval szemben. 2022 áprilisában a lej nagyjából 2 %-kal gyengébb volt az euróhoz képest, mint két évvel korábban. Az euróvezettel szembeni rövid távú kamatláb-különbség 2020 márciusa és 2021 februárja között 330 bázispontról mintegy 120 bázispontra csökkent, ami a BNR által ebben az időszakban alkalmazott kamatláb-csökkentési politikát tükrözi. Ezt követően – a monetáris politika 2021 szeptembere és 2022 áprilisa közötti szigorodásával – a

2021. júniusi, valamivel több mint 200 bázispontos mélypontról 2022 áprilisára körülbelül 520 bázispontra emelkedett.

Románia nem teljesíti a hosszú távú kamatlábak konvergenciájára vonatkozó kritériumot. Az átlagos hosszú távú kamatláb a 2022 áprilisa előtti évben 4,7 % volt, tehát meghaladta a 2,6 %-os referenciaértéket. A Covid19-válság kezdetén Romániában a hosszú távú kamatláb meredeken emelkedett, a 2020. februári 4,0 %-ról 2020 áprilisára 4,8 %-ra nőtt. Ezt követően folyamatosan csökkent, és 2021 februárjában 2,7 %-os mélypontot ért el, a csökkenés pedig a központi bank széles körű lazító monetáris politikai intézkedéseit tükrözte. A kamatlábak 2021 márciusában ismét emelkedni kezdtek, és az év hátralevő részében tovább növekedve 2021 decemberében 5,4 %-ot értek el, ami azt tükrözi, hogy Romániában magasabb inflációs nyomás, és 2021 októberétől monetáris politikai szigorítás volt tapasztalható. 2022 első négy hónapjában Romániában a hosszú távú kamatláb tovább emelkedett, és 2022 áprilisában 6,6 % volt, ami összefüggött a folytatódó inflációs nyomással, a monetáris politika további szigorításával és azzal, hogy az ukrajnai orosz inváziót követően fokozódott a kockázatkerülés. Ugyanebben a hónapban a német referenciakötvényhez viszonyított hosszú távú különbség a 2021. februári 310 bázisponthoz képest 586 bázispontra emelkedett.

A Bizottság **egyéb tényezőket** is megvizsgált, beleértve a fizetési mérleg alakulását és a piacok integrációját. Románia GDP-arányos külső egyenlege (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttesen) a 2020. évi -3,1 %-ról 2021-ben -4,8 %-ra romlott, főként az árukereskedelmi hiány növekedésének köszönhetően. A román gazdaság kereskedelmi és befektetési kapcsolatai révén jól integrálódott az euróövezetbe. Az üzleti környezetet jellemző kiválasztott mutatók azt jelzik, hogy Románia rosszabbul teljesít, mint számos euróövezeti tagállam. Különösen a vállalkozások szembesülnek olyan korlátokkal, mint a korrupció, az üzleti szolgáltatások túlságosan szabályozott piacai, a gyakori jogszabályi változások, valamint a nem megfelelő hatásvizsgálatok. Románia pénzügyi szektora kisebb és kevésbé fejlett, mint az euróövezeté. Románia bankszektora jól integrálódott az euróövezet pénzügyi rendszerébe, különösen a bankrendszer nagyarányú külföldi tulajdona révén. A piaci alapú finanszírozás azonban kevésbé fejlett, ami tükröződik a tőkepiacok kis méretében és a magánszektor adósságállományában. A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárással összefüggésben a Bizottság a riasztási mechanizmus keretében készült 2022. évi jelentésében arra a következtetésre jutott, hogy Románia esetében részletes elemzés (IDR) elvégzése indokolt. Ez utóbbi arra a következtetésre jutott, hogy Romániában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A sebezhetőségek a külső számlákhoz kapcsolódnak, és a jelentős költségvetési hiánnyal, valamint az újra felmerülő versenyképességi kérdésekkel függenek össze.

A Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározott reformok és beruházások hatékony végrehajtása kezelni fogja a legfontosabb makrogazdasági kihívásokat. Ezek közé tartozik az államháztartás fenntarthatósága, az oktatás, a növekvő üvegházhatásúgáz-kibocsátás és a digitális összekapcsoltság hiánya. A kulcsfontosságú beruházások a vasúti modernizációra, az épületek energiahatékonyságára, a közigazgatás digitalizálására és az egészségügyi rendszerek ellenállóbbá tételére irányulnak. A kulcsfontosságú reformok célja a költségvetési fenntarthatóság biztosítása, a finanszírozáshoz való hozzáférés javítása, a közigazgatás megerősítése és a szociális ellátórendszer korszerűsítése. A terv célja továbbá, hogy az igazságszolgáltatás függetlenségének megerősítése és

hatékonyságának növelése, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés javítása, valamint a korrupció elleni küzdelem fokozása révén elősegítse a jogállamiság romániai tiszteletben tartásával kapcsolatos fő kérdések megoldását.

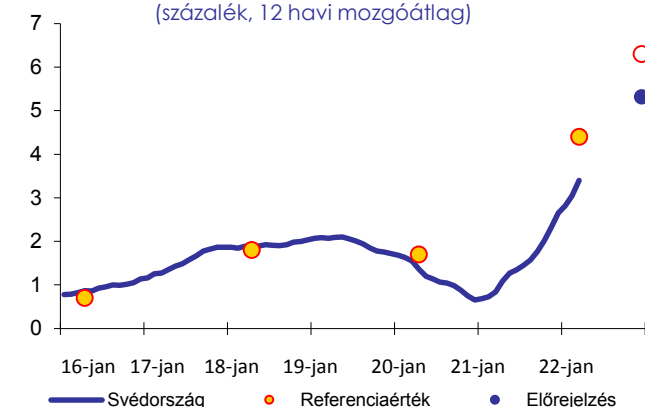
8. SVÉDORSZÁG

A jogszabályok összeegyeztethetőségére és a konvergenciakritériumok teljesítésére vonatkozó értékelés fényében és az egyéb releváns tényezőket is figyelembe véve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Svédország nem teljesíti az euró bevezetésére vonatkozó feltételeket.

A svéd jogszabályok – különösen a Svéd Nemzeti Bankról (Sveriges Riksbank) szóló törvény, az alaptörvény és az árfolyam– politikáról szóló törvény – **nem felelnek meg teljes mértékben** az EUMSZ összeegyeztethetőségről szóló 131. cikkének. Összeegyeztethetlenségek és hiányosságok állnak fenn a következő területeken: a központi bank függetlensége, a monetáris finanszírozás tilalma, valamint a központi banknak a KBER-be történő integrációja az euró bevezetésének időpontjában.

Svédország teljesíti az árstabilitási kritériumot. Svédországban az átlagos inflációs ráta a 2022 áprilisát megelőző 12 hónapban 3,7 %-volt, tehát a 4,9 %-os referenciaérték alatt maradt. A Bizottság előrejelzése szerint a következő hónapokban is a referenciaérték alatt marad.

8a. grafikon: Svédország – Inflációs kritérium 2016 óta
(százalék, 12 havi mozgóátlag)

Megjegyzés: A grafikon jobb oldalán látható pontok az előrejelzett referenciaértéket és az ország 12 havi átlagos inflációs rátáját mutatják a 2022 decemberi állapot szerint.

A 2016-ra, 2018-ra és 2020-ra vonatkozó referenciaértékek az előző konvergenciajelentésekben számított referenciaértékek.

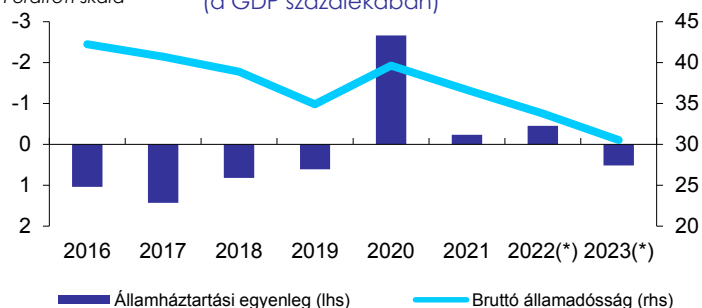
Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Svédországban az éves átlagos HICP-infláció a 2020. évi 0,7 %-ról 2021-ben 2,7 %-ra nőtt. 2021-ben az éves HICP-infláció erős emelkedő tendenciát mutatott, és 2022 első hónapjaiban meredeken felgyorsult, 2022 áprilisában 6,6 %-os volt. A tendencia 2021 közepén rövid ideig megszakadt, amikor az infláció csökkent, mert a szolgáltatások és az ipari termékek árai – a világjárvány első hulláma utáni kiigazítást követően – átmenetileg kevésbé emelkedtek. Az éves infláció általános emelkedése főként a jelentősen magasabb energiaárakat – elsősorban a villamosenergia-árakat – tükrözte, az év későbbi részében pedig megjelent a fogyasztói árindex különböző kategóriáiban bekövetkezett szélesebb körű áremelkedés hatása is. 2021-ben Svédországban az infláció nagyjából az euróövezet inflációjával azonos mértékű volt. 2022 áprilisában az éves HICP-infláció 6,6 %-on állt.

A Bizottság 2022. tavaszi gazdasági előrejelzése szerint az infláció 2022-ben – a magasabb energia- és nyersanyagárak, valamint a tartósabb, szélesebb körű áremelkedések és az ellátási lánc zavarainak kölcsönhatása miatt – 5,3 %-ra emelkedik, majd 2023-ban 3,0 %-ra csökken. Svédországban az árszint viszonylag magas (2020-ban az euróövezeti átlag mintegy 116 %-a), és tekintettel a gazdasági fejlettség szintjére, nem valószínű az euróövezeti árszinthez való közeledés.

Svédország teljesíti az államháztartásra vonatkozó kritériumot. Svédország nem áll túlzott hiány fennállásáról szóló tanácsi határozat hatálya alatt. Az államháztartási egyenleget illetően a GDP-arányos hiány a 2020. évi 2,7 %-ról 2021-ben 0,2 %-ra javult, ami azt tükrözi, hogy – az egyes területeken jellemző további kiadástámogatás mellett – több Covid19-intézkedés fokozatosan kivezetésre került, továbbá 2021-ben jelentősen nőtt a nevezőhatás. A Bizottság 2022. évi tavaszi gazdasági előrejelzése szerint az államháztartási egyenleg, részben a költségvetési támogatásnak a fellendülés erőteljesebbé válása miatti megszüntetése következtében, 2022-ben várhatóan a GDP $-0,5$ %-a, 2023-ban pedig $0,5$ %-a lesz. A GDP-arányos államadósság a 2020. évi $39,6$ %-os értékről 2021-ben $36,7$ %-ra csökkent, és várhatóan tovább csökken, 2022-ben $33,8$ %-ra, 2023-ban pedig $30,5$ %-ra. Svédország adósságfenntarthatósági kockázatai középtávon alacsonynak tűnnek, különösen azért, mert az államadósság 2032-re várhatóan különösen alacsony szintre (a GDP körülbelül 11 %-ára) csökken. Az előrejelzések megvalósulását a kedvezőtlen makroszintű pénzügyi fejlemények csak korlátozottan befolyásolják. Svédország erőteljes költségvetési kerettel rendelkezik, amelyet 2019-ben megreformáltak, megőrizve az előző rendszer legfontosabb pilléreit, és új elemekkel megerősítve azt (ilyen a GDP 35 %-ának megfelelő adóssághorgony).

8b. grafikon: Svédország – Államháztartási egyenleg és államadósság
Fordított skála (a GDP százalékában)

(*) A Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Forrás: Eurostat, a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése.

Svédország nem teljesíti az árfolyam-kritériumot. A svéd korona nem vesz részt az ERM II-ben. Svédország *de jure* árfolyam-lebegtetési rendszert működtet, ami lehetővé teszi a központi bank devizapiaci intervencióját. Az euróval szembeni lassú leértékelődés 2013 és 2020 eleje közötti hosszú időszakát követően a korona a gazdaság Covid19-váltsággal szembeni ellenálló képességének köszönhetően kezdett felértékelődni. 2020 áprilisa és 2021 novembere között a korona közel 8 %-kal felértékelődött az euróval szemben. A felértékelődésre a monetáris feltételek (euróövezethez viszonyított) stabilitása ellenére került sor, amikor a három hónapos STIBOR-EURIBOR felár 2020-ban és 2021-ben átlagosan 50 , illetve 51 bázispont volt. 2022 elején a korona leértékelődött, mivel Oroszország ukrajnai inváziója miatt a menedékvaluták kerültek előtérbe, tükrözve a kockázati étvágy változásait és a multinacionális vállalatok osztalékfizetéséhez kapcsolódó átmeneti pénzáramlásokat.

Ezt követően a korona valamelyest stabilizálódott. 2022 áprilisában a felár 55 bázispont körül mozgott, és az árfolyam 5 %-kal erősebb volt az euróval szemben, mint két évvel korábban.

Svédország teljesíti a hosszú távú kamatlábak konvergenciájára vonatkozó kritériumot. Az átlagos hosszú távú kamatláb a 2022 áprilisa előtti évben 0,4 % volt, tehát jóval a 2,6 %-os referenciaérték alatt maradt. 2021 eleje óta a svéd hosszú távú kamatlábak havi szinten 0,3 % körül ingadoznak. Ez valamivel magasabb, mint az előző évben. A német referenciakötvényhez viszonyított különbség 2020-ban és 2021-ben alacsony maradt, sőt a Covid által kiváltott rövid, 2021. márciusi 76 bázispontos csúcsot követően kissé csökkent, és 2022 februárjában 46 bázisponton állt. A közelmúltbeli növekedést követően a különbség 2022 áprilisában 72 bázispontot ért el.

A Bizottság **egyéb tényezőket** is megvizsgált, beleértve a fizetési mérleg alakulását és a piacok integrációját. Svédország külső egyenlege (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttesen) többletet mutatott, amely 2020-ban a GDP 6,1 %-át, 2021-ben pedig 5,5 %-át tette ki. Svédország gazdasága kereskedelmi és befektetési kapcsolatai révén jól integrálódott az euróövezetbe. Az üzleti környezetet jellemző kiválasztott mutatók azt jelzik, hogy Svédország jobban teljesít, mint a legtöbb euróövezeti tagállam. Svédország pénzügyi szektora magasan fejlett, és jól integrálódott az EU pénzügyi szektorába. A pénzügyi szektor meghatározó szereplői a bankok, de a szektor szerves részét képezik a jelentős méretű biztosítók és a nyugdíjalapok is. Emellett az uniós tagállamok közül Svédország rendelkezik az egyik legfejlettebb hitel- és tőkepiaccal, és az Unión belül itt az egyik legmagasabb szintű a piaci finanszírozás. A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárással összefüggésben a Bizottság a riasztási mechanizmus keretében készült 2022. évi jelentésében arra a következtetésre jutott, hogy Svédország esetében részletes vizsgálat elvégzése indokolt. A részletes vizsgálat keretében végzett értékelés alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Svédországban egyensúlyhiány áll fenn, és sebezhetőségek tapasztalhatók, amelyek a magas és emelkedő lakásárakhoz, valamint a háztartások magas eladósodottságához kapcsolódnak, ez pedig kedvezőtlen sokkhatások kockázatának és a lakásárak rendezetlen korrekciójának teszi ki Svédországot, ami káros következményekkel járhat a reálgazdaságra és a bankszektorra nézve.

A Svédország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározott reformok és beruházások hatékony végrehajtása kezelni fogja a legfontosabb makrogazdasági kihívásokat. Ezek közé tartozik a zöld és digitális átállás, a demográfiai változások, valamint az oktatási és egészségügyi rendszerek megerősítése. A legfontosabb beruházások közé tartoznak az ipar és a közlekedés dekarbonizációjának felgyorsítását célzó támogatási rendszerek, a nagy sebességű széles sávú hálózatok kiépítése a ritkán lakott területeken, valamint a tanulásba és a digitális készségekbe való beruházás. A legfontosabb reformok közé tartozik annak előírása, hogy az üzemanyag-forgalmazók fenntartható bioüzemanyagokkal keverjék a benzint, a dízelt és a sugárhajtómű-üzemanyagot, javítsák a nyugdíj- és társadalombiztosítási rendszer fenntarthatóságát, küzdjenek a pénzmosás ellen, növeljék az egészségügyi rendszer hozzáférhetőségét és kapacitását, valamint az engedélyezési eljárás szűk keresztmetszeteinek csökkentése révén segítsék elő a lakás kínálat bővülését.